

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta
Katedra filosofie a religionistiky

Bakalářská práce

ISLÁM V ČESKÝCH ZEMÍCH

Vedoucí práce: Mgr. Martin Klapetek

Autor práce: Martin Bartušek

Studijní obor: Humanistika

Ročník: třetí

2006

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury.

Bendys

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr. Martinu Klapetkovi za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce. Zvláštní poděkování věnuji všem kdo mi z prací ochotně pomáhali, byť jen zasláním materiálů.

OBSAH

ÚVOD	5
1 <u>HISTORIE ISLÁMU V ČESKÝCH ZEMÍCH PŘED R. 1989</u>	8
1.1 Období počátků až 1918	8
1.2 Období první republiky až rok 1989	9
2 <u>ISLÁMSKÉ ORGANIZACE NA NAŠEM ÚZEMÍ PO R. 1989</u>	13
2.1. Vůdčí organizace.....	13
2.1.1. MNO.....	13
2.1.2. Nadace Islámského centra v Praze.....	17
2.1.3. Islámská nadace v Brně.....	20
2.1.4. Všeobecný svaz muslimských studentů v ČR.....	21
2.1.5. Muslimská unie.....	22
2.2. Ostatní organizace a zájmové skupiny.....	23
2.2.1. Svaz islámských kulturních center v Praze.....	23
2.2.2. Islámská komunita českých a slovenských sester a časopis Al-Manára.....	23
2.2.3. Islámský svaz – Klub přátel islámské kultury.....	24
3 <u>KULTURNÍ ASPEKTY ISLÁMU V ČR</u>	25
3.1 Islámská literatura	25
3.2 Mešity a modlitebny v ČR.....	30
3.2.1.Praha.....	30
3.2.2.Brno.....	32
3.2.3.Teplice.....	32
3.2.4.Ostatní města.....	33
3.3 Praktické informace pro muslimy týkající se života v ČR.....	34
ZÁVĚR.....	37
Seznam pramenů.....	39
Seznam příloh.....	42
Přílohy.....	43

ÚVOD

Téma *Islám v českých zemích* jsem si zvolil nejen z vlastního zájmu o tuto problematiku, ale také z důvodu „stupňující se aktuálnosti“ tématu. Islám se stále více stává „problémem“ každého Evropana hlavně v souvislosti blížícího se vstupu Turecka do Evropské unie, který sebou nese otázky typu: Je třeba se bát islámu a jeho vzrůstajícího vlivu?; Co nám může přinést dobrého?; Čím nás může ohrozit?; Jsme v intoleranci, v tzv. „příbytku války“?¹

Hlavním cílem práce je podat ucelenou formu o působení islámu na našem území od jeho nezřetelných počátků až dodnes. Domnívám se, že představa většiny populace o muslimech a jejich působení na našem území je značně zkreslená. Při koncipování své práce jsem vycházel z literatury na dané téma a to včetně časopisů vydávaných islámskými organizacemi. Použil jsem také internetové zdroje a rozhovory se zástupci místních muslimských komunit.

Odborné literatury týkající se islámu je v češtině poměrně dostatek, k nejnámějším patří práce Miloše Mendla, Luboše Kropáčka a Eduarda Gombára. Jako výchozí pramen jsem použil publikaci autorů Jiřího Bečky a Miloše Mendla *Islám a české země*, jelikož jde o asi nejucelenější dílo týkající se islámu na našem území (není však bez výhrad ze strany českých muslimů).² Z historických prací zmiňuji knihu Václava Budovce z Budova *Antialkorán*, která je zajímavou výpovědí o dobovém negativním pohledu na islámský svět. Dílčím otázkám z historie islámu v českých zemích či arabsko-českých vztahů se věnují zejména články autorů orientalistů Adély Křikavové, Luboše Kropáčka, Jiřího Bečky, K. Petráčka či Miloše Mendla, publikované převážně v časopise *Nový Orient*, který vydává Orientální ústav Akademie věd ČR. Dále jsem použil internetové stránky oficiálních i neoficiálních muslimských organizací působících v ČR. Součástí zdrojů bakalářské práce jsou i rozhovory s představiteli těchto organizací a tímto jim za jejich pomoc velice děkuji.

První část práce se zabývá islámem na našem území od prvních zmínek do roku 1989. Zde jsem vycházel hlavně ze zmíněné práce M. Mendla a J. Bečky. Zajímavým

¹ Dle islámu je svět dělen na „příbytek islámu“ (dár al-islám) kde se uplatňuje Boží zákon (šarí'a) a „příbytek války (dár al-harb), což je území, kde šarí'a nastolena není.

² Obsah knihy před vydáním nebyl konzultován s oficiálními muslimskými organizacemi u nás. Převzato z přednášky V. Sáňky *Islám v českých zemích – historie a současnost* z 30.11.2005 na TF JU.

podkladem mi byla i již zmíněná publikace V. Budovce z Budova. Další část je koncipována také povětšinou historicky. Pojednává o obrodě islámu v ČR po přelomovém roce 1989. Je zde představena historie, činnost a struktura islámských organizací, které působily nebo stále působí na našem území. Poslední kapitola s názvem Kulturní aspekty islámu v ČR zahrnuje to co si lze představit pod pojmem kultura.³

Jelikož je arabština nepoměrně rozdílný jazyk od češtiny, je nutné upřesnit přepis arabských jmen a odborných termínů do češtiny. Vycházím z již zmiňované knihy J. Bečky a M. Mendla. U některých arabských jmen osob jsou v závorkách uvedeny jména, pod kterými jsou tyto osoby v západní kultuře známější např. Alí Ibn Síná (lat. Avicenna). V případech více možných přepisů jsem se přiklonil k anglické formě.

* * *

Islám v Evropě

Pronikání islámu na evropský kontinent lze rozdělit na dvě fáze. První představuje vliv tehdejší Osmanské říše na Balkáně a tlaky z východu v době expanze islámu v 8.-11. století. Dnes je tento vliv patrný v jižní a jihovýchodní Evropě. Druhá fáze probíhala v minulých třech až čtyřech desetiletích,⁴ v důsledku přistěhovalectví do západní a severní Evropy. Jelikož jsou důsledky této fáze prezentovány médiu patrněji, zmíním se o ní podrobněji. Jedná se o tři přistěhovalecké skupiny: první skupinou jsou tzv. „gastarbeitři“ neboli ekonomičtí uprchlíci, kteří přišli do Evropy za prací a počítali s tím, že se časem vrátí domů, ale zůstali a v 70 letech 20. stol. za nimi dorazili jejich příbuzní.⁵ Třetí skupinou jsou studenti a političtí emigranti.⁶ Od sedmdesátých let si začaly muslimské obce zřizovat vlastní systém sociálních, vzdělávacích a jiných zařízení. Rozvinuly se i sítě specializovaných obchodů (muslimská knihkupectví, řeznictví, restaurace). V zemích EU se odhady počtu muslimů blíží šestnácti miliónům,

³ Pojem je myšlen spíše z hlediska antropologického (kultura = souhrn společenských vzorců chování myšlení a vnímání) než tak jak je používán „lidově“.

⁴ Přesněji řečeno ještě probíhá, řekl bych spíše eskaluje.

⁵ Příkladem se může stát Německo. V roce 1973 se díky ekonomické krizi zastavilo najímání nových zaměstnanců. Turci zůstali, protože už by pro ně nebylo cesty zpět do Turecka, které bylo rovněž postiženo krizí. Viz: HESOVÁ, Z.: Turecko v Evropě, Turci v Německu. *Dějiny a současnost*, 2005, roč. 27, č. 10, s. 30-33.

⁶ Jednak jde o uprchlíky před radikálními režimy, ale i o politické aktivisty.

kteří se více či méně úspěšně začleňují mezi ostatní Evropany.⁷ Největším problémem většiny vyznavačů islámu v Evropě je nízké sociální postavení. Mnozí žijí v přeplněných chudinských čtvrtích, jsou postiženi nezaměstnaností a z ní plynoucího nebezpečí kriminality. U domácího obyvatelstva se setkávají s nedůvěrou, příležitostnou šikanou, politickým nepřátelstvím (Le Penova Národní fronta ve Francii) a někdy i s rasistickými útoky. Islámský fundamentalismus je také trýznivým problémem. Extremistické činy, které ho provázejí rozhořčují stejně tak poutivé muslimy jako ostatní veřejnost.⁸

⁷ Jedná se hlavně o sunnity, do odhadu není započítáno Turecko a Rusko viz. DUPONT, A.-L., BALAVOINE, G.: Atlas de l'Islam dans le monde : Lieux, pratiques et idéologie. Paris: Autrement 2005, s. 18.

⁸ viz. KROPÁČEK, L.: *Islámský fundamentalismus*. Praha: Vyšehrad, 1996, str. 234-239.

1 HISTORIE ISLÁMU V ČESKÝCH ZEMÍCH PŘED ROKEM 1989

1.1. Období počátků až 1918

Zatímco Evropa má často bolestné historické zkušenosti s islámem, v českých zemích jeho mocenský vliv příliš patrný není. V začátcích neměl islám na našem území žádnou strukturu. Nebyla zde žádná náboženská obec. Jednalo se spíše o zmínky o muslimech v dobové literatuře. První takovou glosou byl zřejmě staroslověnský text legendy *Život sv. Cyrila*. Uvádí se, že diskutoval s Agareny zvanými též Saraceni (muslimy).⁹ Známým pramenem je taktéž zpráva o „madínat Fragá“ (městě Praze) od židovského cestovatele a obchodníka Ibráhíma Ibn Ja'kúba, který byl ve službách umajjovského chalífy vládnoucího v Andalusii. České země ovlivnila i věda psaná arabským jazykem.¹⁰ Nejvíce byl tento vliv patrný v lékařství. Uznávanou autoritou tohoto oboru byl Abú Alí Ibn Síná (lat. Avicenna). Nebyl však zdaleka jediným. Práce arabských učenců zasáhla i jiné obory (astronomie, matematika, filosofie,...). Dalším důkazem styku Čechů s arabskou kulturou jsou poutní cesty do Svaté země, které podnikali zřejmě už od 11. století.¹¹ Písemné zprávy z těchto cest pochází však až ze století patnáctého. Poutníci se soustředili nejen na místa spojená s křesťanstvím, ale věnovali taktéž pozornost místním obyvatelům a jejich zvykům.¹² Zajímavým příkladem je právě cesta Václava Budovce z Budova. Zde se ovšem nejednalo o pout', ale o diplomatickou misi. Budovec působil jako hofmistr císařského velvyslanectví na dvoře sultána v Istanbulu (zřejmě v letech 1577-1584). Získané zážitky a znalosti sepsal do knihy *Antialkorán*¹³ v roce 1614. Významná je i jeho korespondence, kterou vedl se svým synem a různými významnými osobnostmi tehdejší Evropy.¹⁴ České země jakožto součást Habsburské monarchie nebyly vynechány ani z letitých bojů s Osmany. Čeští vojáci zasáhli například do bitvy u Moháče¹⁵ a obrany Vídně (1629 a 1683). O jejich

⁹ Cyril proti muslimům obhajoval křesťanství viz. *Život a pochvala svatého Cyrila učitele slovanského národa*. Brno: Pokorný a spol. 1927, str. 24-25.

¹⁰ K nám se ale díla arabských vědců dostala už přepsaná do latiny.

¹¹ Protože šlo o poměrně nákladnou záležitost mohli ji podniknout většinou jen bohatí měšťané nebo šlechta.

¹² Poutní cestu podnikl například i Bohuslav Hasištejnský z Lobkovic v r. 1493. viz. BEČKA, J. MENDEL, M.: *Islám a české země*. Olomouc: Votobia, 1998, str. 90.

¹³ Pojednání o Antialkoránu je součástí kapitoly o islámské literatuře.

¹⁴ Tak například s Davidem Chytrae nebo Filipem Mornay du Plessis. Budovcovu korespondenci z let 1579-1611 vydal J. Glücklich v Praze roku 1908. viz. BEČKA, J. MENDEL, M. *Islám a české země*, str. 92.

¹⁵ V této době byla česká území pod nadvládou Jagelonců. Habsburkové přišli s rokem 1526. Zahynul zde i český král Ludvík Jagelonský. viz. MACEK, J.: *Jagelonský věk v českých zemích (1471 – 1526)*. [Díl] 3-4. Praha: Academia, 2002, str. 372.

účasti bylo vydáno i několik knih.¹⁶ Zájem o islámský svět prudce vzrostl od 19. století. Jak se upevňovalo národní uvědomění a rehabilitoval se český jazyk, zvyšoval se také počet vydávaných publikací věnujících se islámu. Tento zájem ještě narostl okupací Bosny a Hercegoviny roku 1878, které se opět účastnili čeští vojáci. V roce 1908, kdy došlo k anexi tohoto území Rakouskem-Uherskem, následovala migrace bosenských muslimů a díky tomuto demografickému přesunu došlo k jejich významnějšímu usazování na našem území. Důvodem stěhování byla hlavně lepší hospodářská situace v českých zemích než v jejich domovině. „*Bosenci přicházeli do Čech, tehdy nejvyspělejší části monarchie, aby tu studovali či provozovali různá řemesla*“.¹⁷

Dne 15. 7. 1912 byl císařem Františkem Josefem I. podepsán říšský zákon, který legalizoval islám na území Rakousko-Uherska.¹⁸

1.2. Období první republiky až rok 1989

Muslimská komunita nebyla ohrožena rozpadem Rakousko-Uherska. Naopak ve vzniknuvší Československé republice se k bosenským muslimům začali připojovat emigranti ze Sovětského svazu, zejména Tataři a Čerkesové. Sdružovat se podle náboženské příslušnosti začali muslimové v polovině třicátých let a to především v Praze, Brně a na Zlínsku. Po předchozích úvahách došlo 8. listopadu 1934 k založení *Moslimské náboženské obce pro Československo s ústředím v Praze* (dále jen MNO). Název v arabštině zněl *El-Ittihad el-Islami*.¹⁹ Zakládajícími členy byli egyptský generální konzul Abdulahamíd al-Bába bej, indický intelektuál dr. Sajjid Hasan Mírzá chán a český publicista Mohamed Abdallah (Bohdan) Brikius. První ustavující schůze proběhla 23. 12. 1934. K základním úkolům patřilo, zbudování mešity a řádná registrace posvěcená československými úřady. Ke slavnostnímu ustanovení obce pak došlo 25. 4. 1935, zároveň došlo ke zřízení Rady MNO, jež 31. 12. 1935 zaslala Ministerstvu školství a národní osvěty (dále jen MŠANO) dopis, ve kterém oznámila zřízení Moslimské náboženské obce hanafijského ritu, a to na základě již zmiňovaného

¹⁶ Bohuslav Miltner vydal roku 1560 knížku *Účast Čechů v obraně Vědně proti Tůrkům*. Viz. BEČKA, J. MENDEL, M.: *Islám a české země*, str. 103.

¹⁷ NOSKOVÁ, M. *Islám v České republice*. Brno, 2001. Bakalářská práce. Masarykova univerzita v Brně. Filosofická fakulta. Ústav religionistiky. Vedoucí práce M. Mendel, str. 8.

¹⁸ Jednalo se o zákon 159/1912. Z přednášky V. Sáníky *Islám v České republice* na TF JČU v Č. Budějovicích z 30. 11. 2005.

¹⁹ Ten býval uváděn vedle českého názvu na hlavičkovém papíře obce, ač doslovný název zní Islámský svaz. Správný překlad byl uváděn v občasníku *Hlas*, a v arabštině zněl al-Džamá' a ad-dínija al-islámija fi džumhurijati tšíkiúslúfákijá. Viz. BEČKA, J. MENDEL, M.: *Islám a české země*, str. 132.

říšského zákona č. 159/1912. Součástí bylo oznámení o právu vést matriky, oddávat a pohřbívat. Dne 2. 2. 1935 obdržela zpětně MNO dopis od MŠANO, jímž bylo potvrzeno zřízení Moslemínské náboženské obce. Součástí bylo však upozornění na právní nedostatky. Například k vedení matrik, uzavírání sňatků a konání pohřbů bylo nutné vyjádření Ministerstva vnitra. To se k celé záležitosti postavilo značně odmítavě. Tehdejší legislativa, zděděná po habsburské monarchii, neumožňovala taktéž uznání arabštiny jako úředního jazyka obce.²⁰

Problémem byla také územní působnost obce. „Rakouská část monarchie uznala zákonem č. 159/1912 v Čechách islám hanafijského ritu, zatímco na Slovensku uznala Uherská část „islám vůbec“ článkem XVII z r. 1916. MNO se měla rozhodnout, hodlá-li působit na celém území ČSR, či jen v Čechách.“²¹ Následující roky se tedy nesly ve znamení legislativní a byrokratické přestřelky mezi MŠNO a MNO na straně jedné a ministerstvem vnitra na straně druhé. Život obce se tak odvíjel v ne zcela legálních podmínkách, ale vzhledem ke stále omezenému počtu praktikujících muslimů úřady činnost MNO tolerovaly jako svého druhu zájmové sdružení romantiků či neškodných exhibicionistů.²²

Obec se také snažila působit pozitivně na veřejnost, například prostřednictvím časopisu *Hlas*. „*Islam odlišuje se od jiných jednobožských náboženství především jeho hluboce zakotvenou snášenlivostí*“ nebo „*Která země v Evropě by byla schopna representovati co nejlépe tuto svéráznou trpělivost a zároveň i úctu před náboženskou svobodou jednotlivce, nežli právě země Masarykova?*“²³

Problém s uznáním MNO byl vyřešen v době německého Protektorátu Böhmen und Mähren. Po změnách ve stanovách obce, které eliminovaly výhrady ministerstva vnitra, byla nařízením Presidia Ministerské rady *Muslimská náboženská obec pro Čechy a Moravu v Praze* uznána.²⁴ Za datum státního uznání se považuje 18. prosinec 1941. Ke škodě MNO však bylo ono uznání Benešovými dekrety z r. 1945 anulováno. O dalším kontaktu s úřady po roce 1941 se nenašly žádné doklady.

²⁰ Konkrétně obec měla zájem na tom, aby mohla v arabštině vydávat úřední listiny matriční, sňatkové i pohřební.

²¹ NOSKOVÁ, M.: *Islám v České republice*, str. 10.

²² Viz. BEČKA, J. MENDEL, M.: *Islám a české země*, str. 144.

²³ Československo a Islam. *Hlas*, 2004, roč. 22, č. 1-6, s. 11.

²⁴ ...“uznáno, ale nepodepsáno“...Tím je myšleno, že není doloženo podepsání říšským protektorem. Viz. SÁŇKA, V.: text cit. přednášky .

Na původním zrodu MNO se podíleli čtyři skupiny: 1) zahraniční muslimové žijící v ČSR; 2) zahraniční islámské instituce; 3) konzuláty některých muslimských zemí; 4) z historického hlediska nejzajímavější skupina- čeští konvertité.²⁵ Poslední skupina vynaložila největší úsilí při šíření islámu u nás. Zvláště její nejvýznamnější člen Alois Bohdan Brikcius. Narodil se 30. září 1903 v dnešním Slovinsku. Už od mládí při svých cestách po Asii a Africe se zajímal o islám a arabskou kulturu. Jeho zaujetí pro blízkovýchodní kulturu a náboženství vyústilo v konverzi k islámu roku 1933 v tehdejší francouzské kolonii Džibuti. Přijal muslimské jméno Mohamed Abdalláh. Téhož roku se zúčastnil pouti do Mekky (hadždž) a získal tak právo užívat čestný titul Hadži.²⁶ Po návratu pracoval jako redaktor v časopisech *Širým světem*, *Pražský poledník* a ve fašistické *Vlajce*. Hodnocení jeho života je i s odstupem času problematické, nejen díky působení ve zmíněné Vlajce. Brikcius například vítal jakékoliv válečné úspěchy Německa a celé Osy v boji proti spojencům, jelikož nenáviděl spojeneckou arogantní koloniální politiku. Mezi jeho „prohřešky“ lze zařadit, že odmítl vystavit přestupní listy Židům, kteří se tak chtěli zachránit před deportací. Na druhou stranu mu nelze upřít, že toho pro český islám udělal v jeho počátcích to co málokdo. Byl to právě on se stal organizační duší MNO. Po válce byl uvězněn a obviněn z rasistických postojů vůči Židům, projevů sympatií vůči nacismu a z kolaborace s Němci. Ač mnohá svědeckví dokládala opak, tedy že Brikcius byl spíše nápomocen odboji,²⁷ byl v květnu roku 1946 odsouzen k osmi letům vězení. Propuštěn byl v roce 1953. Zemřel 19. 2. 1959 v Praze. Mezi dalšími českými muslimy působícími v začátcích MNO jmenujme také Omara Lhotu, Mehdi ben Zapletala z mladších pak Mohameda Ali (Přemysla) Šilhavého, Ahmeda (Ivana) Hrbka a Abdalláha (Jirího) Bečku.

V době prvního desetiletí svého působení se MNO soustředila na tři základní okruhy činností:

1) posilování náboženské příslušnosti - Snaha o stálý kontakt členů a společná observance.

2) misijní činnost - Osvěta ve formě pořádání přednášek, vydávání letáků *Co je Islam?*,²⁸ *Islamska věrouka* a od roku 1937 časopisu *Hlas*²⁹.

²⁵ Viz. BEČKA, J. MENDEL, M: *Islám a české země*, str. 146.

²⁶ Jedná se o tureckou resp. bosenskou formu arabského al-hádždž. Viz. tamtéž str. 148.

²⁷ Dokonce sestra Brikciusovi třetí manželky Milady, dosvědčila, že se v jeho bytě dva dny skrývali členové komanda, které provedlo atentát na Hendricha.

²⁸ Vydává se i dnes. Naposledy byl vydán Islámskou nadací v Praze v roce 2003.

²⁹ Jeho existence neměla relativně dlouhého trvání. Poslední číslo vyšlo v dubnu 1945.

Tyto aktivity byly financovány ze zahraničí.

3) organizační činnost - Snaha sjednotit všechny muslimy na našem území, plus pokus o získání povolení ke stavbě mešity.

Po válce, aby se předešlo diskreditaci obce, která hrozila v důsledku Brikciusova zatčení, vyhlásil Ahmed Hrbek 10. 6. 1945 nové volby. Hrbek se pak stal novým předsedou. Obec ovšem značně polevila ve svých aktivitách. Stala se spíše jakýmsi volným zájmovým sdružením jednotlivců. Většina členů se soustředila na svou kariéru mimo obec, a někteří ji dokonce opustili. (Bečka, později i Hrbek i když ten zůstal alespoň u příležitostného styku s českými muslimy). Zákonem č. 218/1949 došlo ke zrušení již zmiňovaného říšského zákona z roku 1912.³⁰

K pronásledování muslimů v 50. letech však nedošlo ze dvou důvodů: 1) MNO se na veřejnosti neprojevovala a tudíž „nedráždila“ KSČ. 2) v řadě islámských zemích došlo k sekularizaci a orientaci k národnímu socialismu. Přesto nebylo radno prezentovat islám na veřejnosti. Do roku 1968 se objevovaly snahy obec znovu oživit. Avšak bez úspěchu. Za Pražského jara se trojice Arif Omar Třebický, Jahjá Omar Málek a Roman Raczynski pokusili o registraci. Dne 15. dubna 1968 požádali o založení organizace *Yeni Çeri-Sociální organizace moslimů v Praze*. Současně byla Úřadu pro věci církevní na ministerstvu zaslána žádost o registraci Svazu muslimských obcí v ČSSR (SMO). Mezi činnosti, kterými se měl SMO zabývat patřilo zřízení knihovny a pobočky Červeného půlměsíce při ČSČK a usilovat o zřízení Muslimské náboženské obce státem uznané. Jelikož na žádost nebylo odpovězeno, prohlásili signatáři SMO za fakticky založený. Po vpádu okupačních armád Sovětů představitelé SMO emigrovali a organizaci řídili ze zahraničí. 9. května 1969 byla přejmenována na Čs. Federaci Islámských společností v exilu. Myrtím Země České byl jmenován Hadži Omar Abdalaziz (Ctirad) Šárka. V 70. a 80. letech muslimové v ČSSR nevyvíjeli žádnou snahu o znovuoobnovení MNO.³¹

³⁰ Viz. SÁŇKA, V.: text přednášky.

³¹ Viz. BEČKA, J. MENDEL, M.: *Islám a české země*, str. 164-165.

2 ISLÁMSKÉ ORGANIZACE NA NAŠEM ÚZEMÍ PO ROCE 1989

2.1. Vůdčí organizace

Jedná se o organizace, snažící se začlenit islám do české společnosti. Působí ve prospěch všech muslimů zdržujících se na našem území.

2.1.1 MNO

Po uvolnění politické situace po roce 1989, přineslo také příležitost pro MNO požádat o obnovení registrace.³² Ovšem organizační struktura a osobní vztahy byly po letech velice narušeny. Většina z dříve aktivních muslimů se nevrátila z emigrace (Málek, Třebický, Šárka). Největší iniciativu v pokusu o obnovení činnosti obce projevil Mohamed Ali (Přemysl) Šilhavý. Ten v roce 1990 rozeslal některým státním orgánům žádosti o znovuznání. Z předsednictva vlády odpověď nedorazila vůbec a federální ministerstvo zahraničí 12. listopadu 1990 odepsalo, že přiznává muslimům právo na plnohodnotný duchovní život, nicméně uznání MNO *de iure* není v jeho kompetenci a odkázalo Šilhavého na odbor církví ministerstva kultury. K následnému zamítavému postoji ministerstva se vrátím později.

V průběhu roku 1990 se ukázalo, že se centrum obrozené obce přesune na Moravu. O rozvoj v Praze se starali příslušníci mladší generace arabista dr. Petr Pelikán a dr. Vladimír Sáníka, který konvertoval během svého pobytu v Sýrii. Nejvíce praktikujících muslimů však žilo v Brně a okolí. Všeobecné vážnosti se mezi nimi těšil prof. Šilhavý. Ten za pomoci své dcery, Mgr. Lajly Kotačkové a dalších příznivců vydal v dubnu 1990 v Třebíči 1. číslo staronového bulletinu *Hlas MNO pro Československo*.³³

Dne 18. května 1991 se v Praze sešla ustavující schůze *Al-Ittihad Al-Islami – Ústředí muslimských náboženských obcí v ČSFR*, kde byly navrženy a schváleny stanovy a provedeny volby do výboru (předsedou Šilhavý). Zbývající členové byli převážně z Brna a Brno bylo také vybráno pro další schůze Rady MNO. Do konce roku 1991 byly projednány otázky týkající se zkvalitnění časopisu *Hlas*, vedení matriky,

³² MNO neustále trvala na právoplatnosti své registrace podle zákona z doby R-U (zák. č. 159/1912) a uznání MNO Ministerstvem školství a národní osvěty, Ministerstvem vnitra a celou protektorátní vládou v prosinci roku 1941. Viz. SÁŇKA, V.: text přednášky.

³³ Viz. BEČKA, J. MENDEL, M.: *Islám a české země*, str. 175-177.

projektu výstavby mešity předloženém členem výboru Omarem Bešírem. Na podzim bylo také založeno nakladatelství ALNIDA.³⁴ Dne 30. května 1992 se konala další valná hromada obce, na které byl prof. Šilhavý potvrzen v čele obce. Byly založeny i pobočky obce v Praze, Brně a Ostravě, jejich založení však bylo více méně formální, protože žádnou aktivitu nevyvíjely.³⁵

Objevily se i snahy o zřízení dalších islámských organizací fungujících vedle Ústředí, jelikož to nemělo stále právní subjektivitu a nemohlo vyvíjet celou řadu činností. Proto vzniklo v Brně *Islámské centrum*³⁶, které založil Ing. Nazíh Burhán v roce 1992. V Praze vznikla *Liga českých muslimů* za níž stál dr. Petr Pelikán a prof. Šilhavý. Pojmenování M. Mendla, že šlo o „mrtvě narozené dítě“ je na místě, jelikož liga nevyvíjela žádnou činnost. Ve stejné době také vznikly *Nadace pro zřízení a provoz islámského centra - v Praze a Brně*, o kterých bude ještě řeč.

Ústředí se věnovalo celé řadě činností souvisejících s osvětou (rozhovory do médií, přednášky o islámu, vydávání časopisů, brožur a knih) a s běžným životem muslimů (pohřební a svatební obřady). Podílelo se také na charitě (např. pomoc imigrantům, dar na pomoc postiženým povodněmi v roce 2002 aj.). Tyto činnosti jsou i dnes cílem MNOO³⁷, některým se budu věnovat podrobněji později. Dne 23. září 2000 byly pravomoci Ústředí delegovány na pražské a brněnské zástupce obce.

„Zápis ze schůze v sobotu, 23. 9. 2000 za přítomnosti

- 1) Hadždži prof. Mohammad Šilhavý*
- 2) Hadždži Kamel Soleman*
- 3) Ing. Muníb Hassan - Předseda správní rady INB (Islámská nadace v Brně)*
- 4) Dželal Attasi - Člen správní rady INB*
- 5) Dr. Vladimír Sánka - Finanční ředitel a člen INP (Islámská nadace v Praze)*
- 6) Ing. Al Azhar Al-Muammari - Předseda správní rady INP*

³⁴ Úplný název zní Al nida' al Islami. Viz. Zpráva o činnosti Ústředí MNO v ČSFR, *Hlas*, 1991, roč. 10, č. 6-12, str. 4.

³⁵ Viz. SÁNKA, V.: text přednášky.

³⁶ Později přejmenováno na *Islámské centrum v ČR*.

³⁷ Tj. „Muslimské náboženské obce a organizace“. V novějších dokumentech se objevuje označení *MNOO*, zřejmě s ohledem na vznik nadací, které jsou úředně vedeny jako kulturní organizace. Ještě v časopise *Hlas* z roku 1991 je uvedeno pouze MNO.

Přítomní se dohodli na následujících bodech:

- a) Název Al-Itihad Al-Islami je hlavním názvem Islámské organizace v ČR a jakákoli islámská práce je zastřešena touto organizací.*
- b) Prof. Šilhavý zůstane čestným předsedou této organizace doživotně.*
- c) Dr. Vladimír Sánka bude vykonávat povinnosti předsedy Al-Itihad Al-Islami zmocněním prof. Šilhavého. Al Azhar Al-Muamari, Munib Hassan a Dželal Atassi budou členové správní rady a mají právo přijímat nové členy.*
- d) RNDr. Vladimír Sánka si vezme na starost veškeré povinnosti, hlavně
 - Muslimský hřbitov
 - Časopis Hlas
 - Nakladatelství patřící Al-ItihaduPředseda a nová správní rada se zaručují, že budou spolu aktivně pokračovat v této práci.*
- e) Přítomní se dohodli, že se budou scházet periodicky jednou za dva měsíce od dnešního data s tím, že předseda oznámí přítomným místo a čas příští konané schůzky.*
- f) Prof. Šilhavý předá Dr. Vladimíru Sánkovi disketu obsahující jména registrovaných muslimů.*
- g) Tato dohoda se přeloží do jazyka českého a anglického.*
- h) Prof. Šilhavý a Dr. Vladimír Sánka provedou veškeré úřední náležitosti k oznámení tohoto rozhodnutí českým úřadům a také světovým organizacím majícím kontakt s Al-Itihad Al-Islami.“³⁸*

Hlavní zájem Ústředí MNO se soustředil na dva body: na úřední uznání státem a na povolení k zřízení mešity.³⁹ V prvním bodě nemohlo ministerstvo kultury pomoci dokud nedošlo k přijetí dvou klíčových právních předpisů. Zákona č. 308/1991 Sb. o svobodě náboženské víry a postavení církví a náboženských organizací a zákona č. 161/1992 Sb. o registraci církví a náboženských organizací. Jelikož uznání z doby Protektorátu Čechy a Morava nebylo československými státními a zákonodárnými orgány akceptováno, tak nebyla MNO uvedena v seznamu církví a náboženských společností, který obsahovala příloha zák. č. 308/1991 Sb. Podmínku registrace, jak byla uvedena v zákoně z roku 1992, dodání seznamu deseti tisíc zletilých stoupenců

³⁸ Viz. NOSKOVÁ, M.: *Islám v České republice*. str. 16.

³⁹ Viz. oddíl mešity a modlitebny.

odmítla MNO splnit.⁴⁰ Následovalo vyrozumění, od odboru církví ministerstva kultury, o ukončení registrace, proti čemuž Ústředí MNO protestovalo. Zdůraznilo, že nejde o registraci, nýbrž o „znovuregistraci“ na základě uznání obce z první republiky. Poslední návrh na registraci za existence zákona č. 308/1991 Sb. pak přišel 16. listopadu 1995. I ten byl zamítnut a to 16. srpna 1996 tehdejším ministrem kultury ing. Jaromírem Talířem z důvodu nedodání požadovaného seznamu věřících. Nutno také zmínit, že *Ústředí MNO* svým zájmům neprospělo nesprávnými právními formulacemi a nepřesnostmi v žádostech.⁴¹

Významnou změnu přinesl nový zákon č. 3/2002 Sb., který zavedl tzv. dvoustupňovou registraci. Prvním stupněm je registrace církve či náboženské společnosti jako právnické osoby. Ta např. v případě MNO má právo požádat o udělení výjimky k porážkám zvířat halal u Ministerstva zemědělství. K tomuto stupni stačí tři sta podpisů věřících s osobními údaji. Druhým stupněm je přiznání tzv. zvláštních práv:

- vyučování náboženství na státních školách
- duchovenská služba v ozbrojených silách ČR
- duchovenská služba v místech, kde se vykonává vazba a trest odnětí svobody
- financování podle zvláštního právního předpisu o finančním zabezpečení církví a náboženských společností
- konání obřadů, při nichž jsou uzavírány náboženské sňatky
- zřizování náboženských škol⁴²

K získání těchto zvláštních práv stanovuje zmíněná právní úprava desetiletou čekací lhůtu, za kterou je nutné shromáždit deset tisíc podpisů⁴³ dospělých členů dané organizace, kteří mají trvalý pobyt na území ČR. V roce 2004 si Ústředí muslimských obcí podalo žádost o registraci prvního stupně a po splnění všech podmínek bylo registrováno státem jako právnická osoba na území České republiky dne 17. 9. 2004. K přiznání zvláštních práv se sami představitelé obce tváří dost skepticky, jelikož

⁴⁰ MNO nepovažovalo za rozumné předložit jmenný seznam muslimů i s adresami s ohledem na ideologické a politické prostředí v tehdejší ČSFR. viz. BEČKA, J. MENDEL, M.: *Islám a české země*, str. 180-181.

⁴¹ BEČKA, J. MENDEL, M.: *Islám a české země*, str. 180-181.

⁴² Podstatné pasáže ze zákona jsou obsaženy v příloze I.

⁴³ Jde o přesně jedno promile obyvatel ČR podle posledního sčítání lidu.

shromáždění deseti tisíc podpisů je pro mladou muslimskou obec velmi těžko splnitelné i v horizontu desítek let.⁴⁴

Jen pro pořádek uvádím, že zákon o církvích a náboženských organizacích č. 3/2002 Sb. byl nahrazen zákonem č. 495/2005 Sb. o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů. Jelikož však žádost o registraci podala UMO dle znění zákona č. 3/2002 Sb., existenci novely zmiňují opravdu jen pro pořádek.

Ještě doplňuji současné složení vedení UMO, zůstalo prakticky beze změn.

Předseda UMO - Mohamed Ali Šilhavý

místopředseda - RNDr. Vladimír Sánka

místopředseda - ing. Muneeb Hassan⁴⁵

2.1.2. Nadace Islámského centra v Praze⁴⁶

V Praze se začali scházet praktikující muslimové již před „sametovou revolucí.“ První společná kázání probíhala v provizorních podmínkách. Začalo se ve školní místnosti na egyptském velvyslanectví. Pak se většinou po několika měsících páteční bohoslužby stěhovaly po různých destinacích v Praze. Šlo buď o studentské koleje např. na Koleji Arnošta z Pardubic a na Koleji 5. května (nyní Švehlova kolej) nebo o společenské či sportovní sály např. na Střeleckém ostrově, v Žitné ulici, v Gorazdově ulici – pronajímaných vždy jen na páteční bohoslužbu.

Teprve v roce 1992 začaly být trvale pronajímány prostory pro muslimskou komunitu. Jednalo se o bývalou dělnickou ubytovnu v ulici U Michelského lesa 366 v Praze 4, Krči, převážně pro potřeby zahraničních muslimů. Nejprve byla budova propůjčována na jméno Všeobecného svazu muslimských studentů, který byl registrován krátce před Nadací.⁴⁷ Od roku 1993 převzala správu nad touto první stále otevřenou muslimskou modlitebnou Islámská nadace, registrována pod názvem

⁴⁴ Odstavec byl zpracován z těchto zdrojů: SÁNKA, V. Re: Islám v ČR [elektronická pošta]. Message to: Martin Bartušek, 6. 6. 2006 [cit. 10.6.2006]. Osobní komunikace.; Ústředí muslimských obcí registrováno státem, *Hlas*, 2004, roč. 22, č. 7-10, str. 1-2.; Rozhovor s Vladimírem Sánkou – ředitelem Islámské nadace v Praze, Praha, 29. 4. 2006.

⁴⁵ SÁNKA, V. Re: Dodatky k bakalářské práci o islámu v ČR [elektronická pošta]. Message to: Martin Bartušek, 4. 7. 2006 [cit. 7. 7. 2006]. Osobní komunikace.

⁴⁶ V roce 2000 přejmenována na Islámskou nadaci v Praze.

⁴⁷ Nadace byla registrována 18. listopadu 1993 u Ministerstva vnitra jako nezisková organizace.

Nadace pro zřízení a provoz islámského centra v Praze. Svaz muslimských studentů si zde ponechal jednu místnost pro provozování svých aktivit.

Postupem času, s rozšiřováním činností Nadace, jí začínaly být soudobé prostory malé.⁴⁸ Bylo tedy nutné hledat větší. V roce 1996 se podařilo získat pozemek v Praze 9 (Kyje), se starou, dlouho nevyužívanou dvoupodlažní budovou, dříve sloužící jako mlékárenský provoz. Vlastník pozemku, firma Pragold Praha s. r. o., následně přešel do majetku Nadace. Žádost o stavební povolení k rekonstrukci objektu na tomto pozemku byla podána již bývalým vlastníkem fi. Pragold. V zadání žádosti ovšem nefigurovala mešita, nýbrž společenské centrum a kanceláře. Projekt rekonstrukce během stavby významně změněn, především přístavbou třetího patra. Po dokončení rekonstrukce na jaře 1999, bylo na adrese Praha 9 – Kyje, ulice Blatská č. 1491, dne 7. 5. 1999 slavnostně otevřeno nové islámské centrum.

Vlastní činnost Nadace lze rozdělit do tří oblastí:

- 1) Provoz Islámského centra (mešity)
- 2) Charitativní činnost
- 3) Osvětová činnost

V čele Nadace stojí sedmičlenná volená správní rada, která zabezpečuje tyto tři oblasti:

Ad 1) Aby byla mešita otevřena dle potřeb věřících i návštěvníků, pravidelné páteční bohoslužby, fungování knihovny, výuku arabštiny, přednášky, program v měsíci ramadánu, oslavu muslimských svátků, svatby, pohřby, obřizku, rady v náboženských otázkách, pravidelné vydávání modlitebních časů

Ad 2) Sociální pomoc - shromažďování prostředků od muslimů (zakát, sadaqa) a jejich přerozdělení sociálně slabším

Uprchlické tábory - Nadace sleduje situaci v několika uprchlických táborech, kde jsou početnější skupiny muslimů. Pomáhá formou ošacení, při oslavách svátků, při zřízení modlitebny v táboře, výuky dětí, finanční pomocí apod.

Vězení - Nadace posílá vězněným muslimům dopisy, knihy, časopisy, brožury, časy modliteb, příležitostně je navštěvuje. Ve spolupráci s vedením některých věznic se snaží

řešit problémy s vězeňskou stravou. V jedné z pražských věznic zřídila malou modlitebnu, ve které každý pátek zajišťuje bohoslužbu.⁴⁹

Ad 3) Jedním z úkolů je snaha pravdivě informovat o islámu muslimy i nemuslimy. Děje se pomocí pravidelných akcí (páteční kázání, sobotní lekce z Koránu, tafsíru, hadísů a Prorokova života (pro muže a ženy zvlášť), sobotní výuka dětí, přednášky pro české muslimy a zájemce o islám (každou první sobotu v měsíci) i akcí příležitostných (kurzy arabštiny, několikadenní soustředění muslimů,⁵⁰ výstavy, přednášky, prezentace v médiích, překlady a tisk knih a brožur o islámu, prezentace na internetu).⁵¹

Dne 20. 12. 2004 proběhla zatím poslední ustanovující schůze valné hromady Islámské nadace v Praze, na které byli uvedeni do funkcí členové nové správní rady a byly také aktualizovány cíle.

Nová správní rada se sešla v tomto složení:

- ing. Lazhar Maamri – předseda nadace, zároveň zodpovědný za finanční prostředky
- Faisal Al Hamati – koordinátor sociální činnosti
- Zuzana Masáková,⁵² Ayman Salama – koordinátoři osvětové činnosti
- RNDr. Vladimír Sánka – zodpovědný za publikační činnost

Sedmičlennou radu doplnili Nabíl Moula a Marei Abbas, kteří byli pověřeni vedením nově zřízeného Islámského centra v Teplicích.

Správní rada se dále shodla na těchto úkolech:

- zajišťování provozu Islámského centra v Praze a Informačního střediska a modlitebny v centru Prahy
- zlepšit administrativu financování nadace

⁴⁸ Celková plocha modlitebny byla 116 m², malá modlitebna pro ženy 17 m², kanceláře 33 m².

⁴⁹ Viz. oddíl Mešity a modlitebny.

⁵⁰ Organizuje Svaz muslimských studentů.

⁵¹ Viz. Islámská nadace v Praze. *Cíle a činnosti islámské nadace v Praze*. [on line]. Praha: Islámská nadace v Praze, nedatováno [cit. 2006-15-05]. Dostupné na WWW: <http://www.praha.muslim.cz/about.html>>.

⁵² První ženská členka rady.

- zlepšit komunikaci správní rady se členy nadace (pomocí zpráv o činnosti, po internetu informovat o aktivitách a aktuálních událostech)
- zlepšit oblast osvěty (vytvoření koncepce komunikace s médii, plánování přednášek pro muslimskou i nemuslimskou veřejnost)
- správní rada také ocenila aktivitu sester, které se zapojily do pomoci muslimům v uprchlických táborech.⁵³

V současné době eviduje pražská nadace asi 105 členů. Předsedou i nadále zůstává Lazhar Maamri druhým nejvýznamnějším mužem v čele je již zmíněný Vladimír Sáníka, který je ředitelem Informačního střediska Islámské nadace v Praze.⁵⁴

2.1.3. Islámská nadace v Brně

Vznikla ze skupiny formované od počátku 90. let. Jednalo se převážně o zahraniční studenty scházející se na vysokoškolských kolejích v ulici Purkyňova a pod Palackého vrchem, nejprve jen na páteční modlitby. V letech 1992-1993 si pronajali prostory na ulici Dobrovského. Jelikož jim nebyla obnovena smlouva neměli až do roku 1995 společné místo modliteb. V tomto roce si pronajala prostory v kancelářské budově na ulici Milady Horákové.

Nadace se zaregistrovala pod plným jménem *Nadace pro zřízení a provoz islámského centra* 6. května 1994 se sídlem Purkyňova č. 93. Důvodem k registraci brněnské nadace byla především neustálá potřeba přítomnosti jednatele z tehdy již registrované pražské nadace při zřizování účtu a podobných administrativních záležitostech.⁵⁵

Roku 1995 byl zakoupen pozemek v ulici Vídeňská a podána žádost o stavbu mešity. Žádost byla zamítnuta s odůvodněním, že by se jednalo o „nesoulad s územním plánem města.“⁵⁶ Za přispění médií se zvedla nesouhlasná vlna, která vyústila v petici proti vybudování mešity. Investor se proti rozhodnutí odvolal a brněnští radní 24. ledna 1996 stavbu povolil s dodatkem, že nesmí narušovat urbanistický ráz města. Jinými slovy řečeno nebude obsahovat orientální architektonické prvky.⁵⁷ Mešita byla

⁵³ Viz. Valná hromada Islámské nadace v Praze, *Hlas*, 2004, roč. 22, č. 11-12, str. 10.

⁵⁴ Sídlo střediska je v ulici Politických vězňů. Více viz. oddíl mešity a modlitebny.

⁵⁵ Viz. NOSKOVÁ, M.: *Islám v České republice*, str. 23.

⁵⁶ Údajně se spíš jednalo o podlehnutí zastupitelů špatné zkušenosti s muslimy, kterou nabyl jeden z nich při pobytu v zahraničí. Viz. BEČKA, J. MENDEL, M.: *Islám a české země*, str. 191.

⁵⁷ Tamtéž s. 191-192

slavnostně otevřena 2. 7. 1998 za přítomnosti sdělovacích prostředků, zástupců křesťanských církví i Židovské obce.⁵⁸

Organizace byla znovu registrována k 31. 12. 1998 a zapsána do rejstříku nadací na Krajském obchodním soudu v Brně pod zkráceným názvem *Islámská nadace v Brně*. Převzala i všechna práva a povinnosti předchozí organizace. V současné době má nadace asi 20 aktivních členů, což je podstatný rozdíl oproti roku 2001, kdy měla členů asi 45.⁵⁹ Nadace je řízena tříčlennou správní radou a revizorem, který má na starosti kontrolu prostředků. Dlouholetým předsedou je ing. Muneeb Hassan. Toto centrum má stejné cíle jako nadace v Praze.

2.1.4. Všeobecný svaz muslimských studentů v ČR

Ze zmíněných organizací působících aktivně ve prospěch propagace a šíření islámu v ČR je *Všeobecný svaz muslimských studentů V ČR* nejstarší. Započal svou činnost již v roce 1991 z podnětu tehdejšího studenta Muhammada Abbáse al-Mu'tasima ze Súdánu. K registraci došlo 5. dubna 1992 s působností na území celého Československa. Po rozpadu státu si česká strana zachovala původní registraci a slovenská se registrovala nově.⁶⁰ Přibližně v letech 1992 – 1996 vycházel také svazový bulletin, dnes jsou členové v kontaktu pouze přes svazové stránky.⁶¹ Jak už bylo předesláno organizace byla prvním pronajímatelem modlitebny v Praze-Krči než vznikly obě nadace. V současnosti působí v jejich součinnosti, pražská centrála působí v prostorách Islámské nadace, podobně je tomu tak i v Brně. Svaz sdružuje muslimské studenty hlavně v univerzitních městech (Praha, Brno, Olomouc, Ostrava, Hradec Králové, Plzeň, Liberec), přičemž každá místní pobočka má svého předsedu (např. v Brně dr. Motaman Saqbouah). Předseda v Praze je zároveň předsedou celorepublikovým (Mohammad Barbarawi). Hlavním posláním svazu je sdružovat muslimské studenty a pomáhat jim s adaptací v novém prostředí, pořádání kulturních akcí výletů apod. Nejvýznamnějšími akcemi jsou letní a zimní kongres. Náplní jsou

⁵⁸ Viz. SÁŇKA, V.: text přednášky.

⁵⁹ Snížení počtu není způsobeno nezájmem o islám jako takový, ale tím, že některým muslimům bylo členství pozastaveno z důvodů neúčasti na valných hromadách. Někteří se také vrátili do rodných zemí např. z důvodu ukončení studia. Viz. rozhovor s Muneebem Hassanem předsedou Islámské nadace v Brně, Brno, 16. 6. 2006.

⁶⁰ Viz. NOSKOVÁ, M. *Islám v České republice po roce 1989. Sacra aneb Rukověť religionisty*, 2003, roč. 1, č. 00, str. 18.

⁶¹ Viz. *Všeobecný svaz muslimských studentů v ČR* [on line]. Praha: Všeobecný svaz muslimských studentů v ČR, nedatováno [cit. 2006-15-5]. Dostupné na WWW: <<http://www.svazmuslim.cz>>.

přednášky (často jde o významné muslimské autority), seminářů, sportovních programů, společných čtení Koránu atd. Sídlo svazu je na adrese Kolej Strahov, Praha 6.

2.1.5. Muslimská unie

Vznikla v 90. letech, aby zprostředkovala aktivity česky hovořících muslimů. Za její činností stojí zmíněný zakladatel *Všeobecného svazu muslimských studentů v ČR* Muhammad Abbás al-Mu'tasim, který je předsedou a zároveň redaktorem internetových periodik zmíněných dále v textu. Stanovy unie byly registrovány na Ministerstvu vnitra v lednu 2000. Sídlo je v Praze 10 ve Chmelové ulici. Pod pojmem „provozní zázemí“ se skrývá několik oblastí činnosti:

- Řešení náboženských problémů uvnitř muslimské obce, tj. vysvětlování článků islámské víry pomocí „znalců víry.“
- Zajištění posledních potřeb muslimů (pomoc při sepisování poslední vůle v souladu s právem ČR, rituální obřady pro zemřelé)
- Výuka praktického islámu z důvodu absence výukového systému běžného pro muslimské země.
- Podpora sociálně slabých, nemocných, živelnými pohromami, či jinak postižených muslimů.

Dále se unie zabývá osvětovou činností k čemuž ji slouží internetové *Muslimské listy*⁶² a jejich oficiální server *Muslim-inform*.⁶³ Snaží se poskytovat informace, které by vyplnili „informační vakuum“ k některým otázkám týkajícím se islámu. K jejímu působení patří také nabídka tematických přednášek pro školy. Muslimská unie prezentuje jen malou část muslimů a její role při rozvoji islámu v ČR není směrodatná.⁶⁴

Zmíněný Muhammad Abbás al-Mu'tasim byl jednou z nejaktivnějších osob angažujících se v propagaci a šíření islámu na našem území. Kromě jeho angažování ve výše uvedených organizacích organizoval také ve svém bytě v Thámově ulici v Praze otevřená setkání lidí různých vyznání za účelem vzájemného poznání a porozumění.

⁶² Viz. Muslimská unie. [on line]. Praha: Muslimské listy, Posl. úpravy 12. 5. 2006 [cit. 2006-05-15]. Dostupné na WWW: <www.muslimskelisty.cz>.

⁶³ Viz. Muslimská unie. [on line]. Praha: Muslimská unie, Posl. úpravy 12. 5. 2006 [cit. 2006-05-15]. Dostupné na WWW: <www.muslim-inform.cz>.

⁶⁴ Zpracováno pomocí těchto zdrojů: Mrázek, M. Muslimská unie. *Dingir*, 2006, roč. 8, č. 1, str. 23.; NOSKOVÁ, M. Islám v České republice po roce 1989. *Sacra*, 2003, roč. 1, č. 00, str. 19.

Toto společenství pro mezináboženský dialog se jmenovalo *Sdílení*. Informace o setkáních bylo možno najít v *Muslimském věstníku* i v časopisu *Hlas*.⁶⁵ Dnes již diskusní skupina nefunguje.⁶⁶

2.2. Ostatní organizace a zájmové skupiny

Jedná se o organizace působící ve prospěch užší skupiny muslimů nebo o organizace zaniklé.

2.2.1. Svaz islámských kulturních center v Praze

Byl založen turecky hovořícími muslimy, slouží výhradně pro jejich potřebu. Je spravován hodžou (duchovní učitel - pozn. autora) súfistického řádu nakšabandija.⁶⁷ Jeho činnost se omezuje na poskytování služeb turecky hovořícím muslimům a správu modlitebny. Sídlí v Praze 1, v ulici Politických vězňů 21.⁶⁸

2.2.2. Islámská komunita českých a slovenských sester a časopis Al-Manára

Komunita vznikla za účelem sjednocení českých a slovenských muslimek. Jedná se spíše o internetový klub spravovaný muslimkou Veronikou Matulovou žijící v Kanadě. Komunita se snaží přibližovat učení Koránu a upevňovat víru „členek.“ Je založena čistě na laické úrovni, což se týče i překladů pořízených návštěvnicemi komunitního webu.⁶⁹

Dalším zdrojem informací pro české muslimky byl časopis Al-Manára (maják). Skupina kolem tohoto časopisu vznikla v Praze roku 2000 z podnětu české muslimky Jany Al-Oukla. Snahou tohoto periodika bylo poskytovat osvětu týkající se islámu především ženám provdaným za muslimy. Aby nedocházelo ke zneužití těchto žen

⁶⁵ Viz. „Pozvánka na setkání SDÍLENÍ“. *Hlas*, 1998, roč. 16, č. 1-3, str. 8.

⁶⁶ „Pan Abbás byl svobodný měl čas, nyní má již závazky.“ Viz. rozhovor s Muneebem Hassanem předsedou Islámské nadace v Brně, Brno, 16. 6. 2006.

⁶⁷ Mystický řád s hlavním důrazem na duchovní vazby mezi učitelem a žákem a na řádovou disciplínu. Založil Bahá ad-Dín Nakšband ve 14. století. Viz. Pavlivcová H., Břetislav H.: *Judaismus, křesťanství, islám*. Olomouc: Olomouc, 2003, str. 603-604.

⁶⁸ Zpracováno pomocí těchto pramenů: LHOŤAN, L. Česká muslimská komunita. *Dingir*, 2006, roč. 8, č. 1, str. 22.; Mešity a modlitebny v ČR. *Hlas*, 2005, roč. 23, č. 1-5, str. 11.

⁶⁹ Nutno dodat, že komunita se sama ani nechce považovat za jediný zdroj informací o islámu. Zpracováno pomocí těchto pramenů: LHOŤAN, L. Česká muslimská komunita. *Dingir*, 2006, roč. 8, č. 1, str. 22.; Svaz muslimských sester. *O komunitě*. [on line]. Svaz muslimských sester, [cit. 2006-15-05]. Dostupné na WWW:<<http://groups.msn.com/ISLAMICCOMMUNITYOFCZECHSISTERS/otzkyaodpovedikekomunita.msnw>>.

manžely dostávali nejen informace z historie islámu, přepisy jednotlivých sůr do češtiny, portréty osobností apod., ale i praktická sdělení např. pravidla oblékání, kojení či recepty na arabská jídla. Objevila se i vůle založit muslimskou školku, ale pro nezáměr bylo od záměru upuštěno.⁷⁰

Časopis přestal vycházet koncem roku 2005.⁷¹

2.2.3. Islámský svaz – Klub přátel islámské kultury

Tento spolek je spojen s osobou Vladimíra Voldána. První schůze svazu proběhla již v roce 1990 v Brně. Dne 8. června byl registrován u Ministerstva vnitra ČR jako kulturní a společenská organizace. Ve svých počátcích bylo sdružení dokonce aktivnější než Ústředí vedené Šilhavým. Toho ostatně Voldán neuznával jako autoritu českého islámu, od června 1992, kdy došlo k názorovému rozkolu. Ústředí MNO odmítlo přijmout za svůj ideový rámec Voldánovu fascinaci mystikou a vlastní osobností. Tituloval se například jako metaforický spasitel, Mahdí, Vůdce věřících na cestě k dokonalosti, Vůdce lidstva na cestě k pravdě a podobně. V současné době jsou jeho aktivity vyhaslé a bývá vídán v brněnské mešitě. Z jeho dřívějších počinů lze jmenovat mystický překlad Svatého Koránu pod názvem Táwíl Al-Qurán Al-Karím, vydávání bulletinu *The Islamistan Times* a spis *Liberální islám* z roku 1993, kde prezentoval své ideové přesvědčení.⁷²

⁷⁰ Viz. NOSKOVÁ, M. Islám v České republice po roce 1989. *Sacra*, 2003, roč. 1, č. 00, str. 21.

⁷¹ SÁNKÁ, V. Re: Dodatky k bakalářské práci o islámu v ČR [elektronická pošta]. Message to: Martin Bartušek, 4. 7. 2006 [cit. 7. 7. 2006]. Osobní komunikace.

⁷² Zpracováno ze zdrojů: NOSKOVÁ, M. Islám v České republice po roce 1989. *Sacra*, 2003, roč. 1, č. 00, str. 19-20.; BEČKA, J. MENDEL, M.: *Islám a české země*, str. 185-186.; rozhovor s Muneebem Hassanem předsedou Islámské nadace v Brně, Brno, 16. 6. 2006.

3 KULTURNÍ ASPEKTY ISLÁMU V ČR

3.1. Islámská literatura

Jak již bylo předesláno literatury o islámu v českém jazyce je dostatek. Tato kapitola se zabývá hlavně Koránem a zmíněna jsou i díla vydaná díky aktivitám jednotlivých organizací.

Překladů Koránu se objevilo v historii několik. K prvnímu a to do latiny z roku 1147 se vyjádřil i mistr Jan Hus. Odvolává se na něj ve Spisech kostnických, konkrétně se vyjadřuje k zmínkám o Marii a Ježíšovi. Obsáhleji a nepřátelsky o Koránu referuje kniha *Proti Alchoranu totiž zákonu tureckému-saracenskému a falešnému jich náboženství... knížky dvoje* od utrakvistického faráře Bartoloměje Dvorského z Kouřimi. Obsahuje názory Muhammadovi a polemiky s nimi. Obraz o této knize si lze udělat ze závěru jedné z částí: „*Turek a křesťan jest jak oheň a olej. Kde se setkají hned vzplanou...*“.⁷³

Do zmíněného ohně nenávisti přilil olej také Václav Budovec z Budova spisem *Antialkoran* s podtitulem *Mocný nepřemožení důvodové toho, že Alkoran Turecký z ďábla pošel*, jehož konečná verze vyšla v r. 1614.⁷⁴ První díl *Larva tureckého náboženství* má být poučením o ohnisku turecké nákazy. K textu Koránu přistupuje se zavilým odporem. Nejdříve předkládá tabulku některých předních artikulů víry, hlouběji se zamýšlí tam kde tuší přitažlivost pro křesťana. Za pomoci třech mystických muslimských textů, které nesprávně označuje za muslimské pravidlo víry, se dostává i ke kritice talmudistického židovství. Druhý díl *Antialkoránu*, „*Odkrytí té larvy machometské a básní jejich...*“ ukazuje „turecké nebezpečí“ z jiné strany. Nebezpečí nosí každý bojovník proti Turkům sám v sobě. Všichni se rodíme v takové víře jaká je Muhammadova a nemáme vlohy k pravé –velmi nepohodlné– víře v Boha. Korán totiž nemá pramen v Bibli, ale u ďábla a Písmo svaté nám má sloužit k obraně. V další části hovoří „O Bohu pravém, v podstatě jediném a ve třech osobách rozdílných, jehož mahometáni neznají, nýbrž jemu se rouhají, a tak athei, to jest bez boha jsou“.⁷⁵ Kromě na první pohled patrného odsouzení jinověrců z pozice křesťana je Budovcův

⁷³ Viz. BEČKA, J. MENDEL, M.: *Islám a české země*, str. 97.

⁷⁴ Verze z r. 1593 byla považována za příliš mírnou tak ji Budovec byl nucen přepracovat.

⁷⁵ Viz. BUDOVEC z Budova, V.: *Antialkorán*, Praha: Odeon, 1989. Celý rozsah včetně předmluvy Noemi Rejchrtové.

Antialkorán pokusem o systematizaci závěrů o islámské společnosti,⁷⁶ lze z něj však také vyčíst obdiv autora k uspořádání osmanské říše. „Zmíněné dílo se dá považovat za věrný obraz vztahu tehdejší společnosti k turecké hrozbě. Je také dokladem krásy králické češtiny, pokleslého lidového výraziva, germanismů a barokních zdobnělin.“⁷⁷ Spis byl jedním z nejrozsáhlejších v moderním národním jazyce té doby, proto není divu, že se dlouho neobjevil další svým rozsahem srovnatelný.

Mezi skromnější pokusy o reflexi Koránu lze počítat *Alcoranus Mahometicus* od Josefa Dobrovského, příspěvek *Výtah z Koránu* nejspíše Vojtěcha Šohaje⁷⁸ v časopise *Čechoslav* z roku 1821, kde se autor snaží vložit několik sůr včetně úvodní modlitby fátihy. Úvahy o Koránu přinesly rovněž *Rozličnosti pražských novin* roku 1828. To byly všechny významnější pokusy od 17. do 19. stol., které se snažily o bližší seznámení s islámskou literaturou.

První český překlad celého Koránu vzešel od katolického kněze Ignáce Veselého. Vydání jednotlivých částí přerušila válka (první vyšla 1913 a poslední až 1925). Zde už je patrný obrat k nestrannému nahlížení na mohammedánskou víru. V předmluvě je stručně popsán vznik díla a nechybí výklad některých sůr. První i druhé (1945) přepracované vydání co do bohatosti jazyka zaostávají za originálem, navíc druhé vydání neobsahuje Veselého úvod ani doslov.⁷⁹

Druhým český překlad pořídil český orientalista a semitista Alois Richard Nykl. Ten se jeví preciznějším a to díky Nyklově lepší znalosti reálií a jazyka originálu. Taktéž je opatřen předmluvou popisující dějiny cizojazyčných překladů Koránu a úvodem o počátcích islámu. První vydání je z roku 1934 a druhé v roce 1938.⁸⁰

Československými muslimy byl na stránkách časopisu *Hlas* jako kvalitnější hodnocen překlad Veselého, z komentářů pak za přijatelnější považován Nyklův.⁸¹

⁷⁶ Viz. BEČKA, J. MENDEL, M.: *Islám a české země*, str. 98.

⁷⁷ V. BUDOVEC z Budova, V.: *Antialkorán*, s. 30 (Z předmluvy N. Rejchrtové).

⁷⁸ Bečka jméno autora odvozuje z časopisecké zkratky W. Ss. Viz. BEČKA, J. MENDEL, M.: *Islám a české země*, str. 99.

⁷⁹ Tamtéž. str. 99-100.

⁸⁰ Tamtéž. str. 100.

⁸¹ Viz. NOSKOVÁ, M.: *Islám v České republice*, str. 36.

Z vědeckého hlediska nejdokonalejší je třetí český překlad významného arabisty Ivana Hrbka. Ten na rozdíl od předchozích autorů, kteří řadili sůry tradičně podle velikosti, řadí sůry chronologicky. To umožňuje sledovat vývoj Prorokova myšlení v jednotlivých obdobích jeho působení. Rýmovanou prózu arabského originálu se Hrbek snaží nahradit rýmem a asonancí. Druhá část obsahuje velmi podrobný jazykový a věcný komentář. Samy jednotlivé verše jsou opatřeny zmínkami o jejich dopadu na praktický život muslimů. Taktéž je poukázáno na filosofickou stránku Muhammadova učení. Poprvé překlad vyšel roku 1972 v nákladu dvacet tisíc výtisků, které byly beze zbytku rozebrány. V roce 1991 vyšla kniha v nakladatelství Odeon již jako šesté vydání v nákladu třicet tisíc výtisků.⁸² Z hlediska dostupnosti překladu pro českou veřejnost i vzhledem k arabskému originálu jako zdrojovému jazyku překladu je Hrbkova práce dosud nejzdařilejším počinem na tomto poli. Reedice vyšla v roce 2000. Obsahuje překlad významu Koránu od Ivana Hrbka a jeho komentář od Abdulláha Yusufa Alího v češtině s tématickým rejstříkem.⁸³ V knize se nachází arabský text Koránu vedle českého překladu, pod textem jsou přehledně uvedeny číslované vysvětlivky. Poslední vydání je z roku 2003 v nákladu několika tisíc výtisků.

Pro srovnání překladů Veselého, Nykla a Hrbka uvádím jejich překlady jedné ze súr v Příloze .

První kdo přišel s překladem Koránu doplněným o komentář (tafsír) a rejstřík byl Muhammad Abbás al-Mu'tasim.⁸⁴

S českým překladem Koránu s názvem *Svatý Korán* se v roce 1991 objevila i sekta Ahmadíja,⁸⁵ šlo však o nepříliš zdařilý překlad z angličtiny se souhrnným komentářem k jednotlivým kapitolám, který obsahoval závažné chyby a nedostatky.⁸⁶ V České republice byl tento překlad šířen misionáři tohoto hnutí, jež má své nejbližší základny v Německu.

⁸² Viz. BEČKA, J. MENDEL, M.: *Islám a české země*, str. 101.

⁸³ Viz. Zpráva o činnosti Ústředí a organizací. *Hlas*, 2001, roč. 19, č.3-7, str. 8.

⁸⁴ Viz. LHOŤAN, L. Česká muslimská komunita. *Dingir*, 2006, roč. 8, č. 1, str. 22.

⁸⁵ Sekta považovaná islámskou ortodoxií za heretickou, orientující se na misijní a osvětovou činnost. Založil Mírzá Ghulám Ahmad (1835-1908), považující se za proroka i spasitele křesťanů a židů. Nejbližší centrum je ve Frankfurtu nad Mohanem. Viz. KROPÁČEK, L.: *Duchovní cesty islámu*. Jihlava: Vyšehrad, 2003, str. 205-207.

⁸⁶ Viz. SÁŇKA, V.: text cit. přednášky.

Jako kuriózní zmínku uvádím arabsky vydaný Al Qur'án nakladatelstvím Stráž ve Vimperku. Jedná se o miniaturní svazek v kožených deskách opatřený lupou. Edice z roku 1931 na hedvábném papíře měla rozměry 18 × 26 mm.⁸⁷

Zatím posledním pokusem o přeložení Koránu byla snaha egyptského bohemisty v Káhiře z popudu prof. Šilhavého. Tento pokus však ukončila smrt překladatele. Byl sepisován ručně a není k dispozici i z tohoto důvodu se zatím nenašel nikdo kdo by jej dokončil. Rozčarování může být o to větší, když si uvědomíme, že překlad byl před dokončením.⁸⁸

Mezi další zajímavé publikace se řadí:

- *Povolené a zakázané v Islámu* od Júsufa al-Quadráwího.

Autor se snaží pokrýt velké množství témat, která jsou rozdělena do přehledných kapitol:

1. Islámské zásady ohledně povoleného a zakázaného
2. Povolené a zakázané v osobním životě muslima (porážka zvířat, lov, omamné látky, oděvy a ozdoby, domov, práce)
3. Povolené a zakázané v manželství a rodinném životě (tělesné touhy, sňatek, vztah mezi manžely, antikoncepce, rozvod, rodiče a děti)
4. Povolené a zakázané v každodenním životě muslima (přesvědčení a zvyky, obchodní transakce, rekreace a hra, společenské vztahy, vztahy muslima s nemuslimy)

Vydáno Islámskou nadací v Praze.

- *Muhammad, posel boží* sepsáno Leilou Azzam a Aishou Gouverneur.

Jde o životopis Proroka Muhammada. Formou vyprávění a sumou informací je kniha určena zvláště pro výuku dětí, nové muslimy a čtenáře, kteří hledají základní přehled o životě a době, ve které Prorok žil a působil. Vydala Islámská nadace v Brně a Všeobecný svaz muslimských studentů.

⁸⁷ Viz. BEČKA, J. MENDEL, M.: *Islám a české země*, str. 102. Jen pro úplnost vyšel také v roce 1975.

⁸⁸ Viz. SÁŇKA, V. Re: Bakalářská práce o islámu v ČR [elektronická pošta]. Message to: Martin Bartušek, 6. 6. 2006 [cit. 10.6.2006]. Osobní komunikace.

- *Stručný průvodce k porozumění islámu* jehož autorem je I. A. Ibrahim.

Kniha obsahuje vysvětlení některých vědeckých objevů obsažených již Koránu a podává jednoduchou formou základní informace o Islámu. Za touto knihou stojí Islámská nadace v Praze.

Pro příklad uvádím také brožury snažící se o stručné seznámení s dílčími otázkami islámu.

- *Lidská práva v islámu.*

Islám na lidská práva nepohlíží jako na pravidla, k nimž lidé dospěli na základě společného konsensu, ale jako na zjevené zákony, které lidem propůjčil Sám Stvořitel a které tudíž nelze svévolně měnit. Dá se totiž říci, že stejně tak, jako si lidé současná práva garantovaná Listinou základních práv a svobod ustanovili, tak stejným způsobem je mohou po vzájemné dohodě změnit, popřípadě zcela zrušit. V tomto ohledu zůstávají principy garantované Islámem nedotknutelné.

- *Džihád.*

Tato brožura popisuje učení o džihádu, a to v celé šíři jeho významu - jako snahu zlepšovat se duchovně, držet se na správné cestě, konat dobro a pomáhat ostatním, informovat o poselství Islámu, ale také jako případ, kdy muslimové musí bránit svou vlast a svobodu, svoje životy a majetek, tedy kdy džihád nabývá formy ozbrojeného boje. Objasňuje také několik dalších témat, které se stávají především v nemuslimských společnostech, ale někdy i mezi muslimy, předmětem zkreslení, dezinformací a nepochopení. Například pravidla boje podle islámského práva, ale i šíření Islámu v jeho počátcích a vztahy muslimů k jiným obyvatelům státu a k ostatním vyznáním. Názory na tyto otázky jsou přepsány z děl známých a v islámském právu vzdělaných autorů a hlavně jsou provázeny důkazy z Koránu a sunny.

Obě brožury vydala Islámská nadace v Praze.⁸⁹

Seznam těchto publikací je jen malým příkladem vydavatelské produkce muslimských organizací v České republice. Většina publikací je distribuována zdarma nebo za cenu, která se jeví z hlediska dnešních cen knih jako zanedbatelná.

⁸⁹ Viz.. Islámský inzertní web. *Knihy s tematikou islám*. [on line]. Islámský inzertní web, posl. aktualizace 9. 6. 2006 [cit. 2006-15-05]. Dostupné na WWW: <<http://www.infomuslim.euweb.cz/knihy.htm>>.

3.2. Mešity a modlitebny v ČR

Ke všem třem velkým monoteistickým náboženstvím (křesťanství, judaismus, islám) patří místo, které plní funkci kultovního, společenského a vzdělávacího střediska. V islámu tuto funkci plní mešita. Stavba mešity v českých zemích se neobešla bez problémů. První se podařilo zbudovat až v druhé polovině devadesátých let.

3.2.1. Praha

Počáteční impuls ke stavbě přišel se založením Orientálního ústavu na konci dvacátých let minulého století. Z iniciativy ústavu vzešlo *Memorandum o nutnosti zbudování mešity v Praze*, sepsané přípravným výborem pro stavbu mešity v roce 1928. Mimo jiné se v něm píše o vhodnosti stavby pro utužení českých vztahů s orientem. Reakce pražského magistrátu na zasláné memorandum není k dispozici.⁹⁰

Snaha samotné MNO o stavbu se projevila až v roce 1935. Pokusy o stavbu ve třicátých letech však nebyly úspěšné, ať už byl důvodem nedostatek peněz či nevhodnost místa.

Další podnět přinesla léta osmdesátá, doba nejtěsnějších diplomatických styků s Lybií. Nabídka o financování islámského kulturního centra v Praze přišla od samotného plukovníka Kaddáfího. Tato nabídka však díky váhavosti ÚV KSČ vyzněla do ztracena. Neúspěšná byla i iniciativa Spojených arabských emirátů z roku 1989. Ani s jedním z těchto pokusů neměla muslimská obec v ČSSR co do činění.⁹¹

Problém výstavby modlitebny v Praze po roce 1989 byl nastíněn v části věnující se Islámské nadaci v Praze. Tento oddíl se o ní zmiňuje z hlediska architektonického a funkčního a uvádí kompletní seznam ostatních modliteben v hlavním městě.

Hlavní pražská modlitebna se nachází na adrese Blatská 1491, Praha 9-Kyje.

V dvoukřídlé budově se nacházejí umývárny pro muže a ženy, v hlavní části objektu je oddělení pro ženy, přednášková místnost (sloužící příležitostně i jako jídelna), kuchyně a přípravná jídel. V dalších podlažích je kancelář Nadace, hlavní modlitebna, druhý modlitební sál, knihovna se studovnou, kancelář Svazu muslimských studentů

⁹⁰ Viz. BEČKA, J. MENDEL, M.: *Islám a české země*, str. 188-191.

⁹¹ Tamtéž. str. 190-191.

a byt imáma mešity.⁹² Je otevřena od 12-21 hodin. Návštěvníkům poskytuje služby jako pravidelná páteční kázání (arabsky + česky), přednášky, četba Koránu, program v Ramadánu, oslavy islámských svátků pro zájemce je k dispozici i knihovna.⁹³

Další modlitebna se nachází v informační kanceláři *Islámské nadace v Praze 1*, v ulici Politických vězňů 14, v Pasáži Jiřího Grossmanna (1. patro). Informační kancelář byla otevřena v červenci roku 2003. Na ploše 144 m² jsou situovány dvě propojené místnosti jako modlitebny (pro muže a pro ženy), knihovna, studovna, kancelář *Islámské nadace v Praze* a dvě umývárny. Provozní doba je shodná s modlitebnou v Blatské. Probíhají zde denní modlitby, páteční kázání (arabsky + česky), přednášky, výuka arabštiny. Jsou podávány informace o islámu.⁹⁴

Vlastní modlitebnu spravuje i *Svaz islámských kulturních center v Praze*. Nalézá se ve stejné ulici jako kancelář pražské nadace ovšem v č. 21. Konají se zde páteční kázání (turecky a česky) a oslavy islámských svátků. Slouží povětšinou pro potřeby turecké komunity žijící v Praze.⁹⁵

Pak jsou zde i modlitebny s omezeným provozem sloužící především muslimským studentům. Nacházejí se na pražských studentských kolejích Hvězda (Zvoníčkova 6, Praha 6), Troja (Pátkova 3, Praha 8) a na Masarykově koleji (Thákurova 1, Praha 6).⁹⁶

Díky aktivitě vyvinuté *Islámskou nadací v Praze* byla otevřena i duchovní místnost ve věznici v Praze – Ruzyni.⁹⁷ Jejího slavnostního uvedení do provozu se účastnil i místopředseda Senátu ČR Zástupci nadace se zde snaží zprostředkovat pravidelná

⁹² NOSKOVÁ, M. Islám v České republice po roce 1989. *Sacra*, 2003, roč. 1, č. 00, str. 15-16.; Islámská nadace v Praze. *Cíle a činnosti islámské nadace v Praze*. [on line]. Praha: Islámská nadace v Praze, nedatováno [cit. 2006-15-05]. Dostupné na WWW: <<http://www.praha.muslim.cz/about.html>>.

⁹³ Viz. SMAŽILOVÁ, M. Mešita.: Islámská architektura v České republice. *Sacra aneb Rukověť religionisty*, 2004, roč. 2, č. 01, str. 15-16.; Islámský inzertní web. *Adresář modliteben*. [on line]. Islámský inzertní web, posl. aktualizace 9. 6. 2006 [cit. 2006-15-05]. Dostupné na WWW: <<http://www.infomuslim.euweb.cz/adresar.htm>>.

⁹⁴ Viz. Zpráva o činnosti Ústředí a organizací. *Hlas*, 2003, roč. 21, č. 7-10, str. 8.; Mešity a modlitebny v ČR. *Hlas*, 2005, roč. 23, č. 1-5, str. 11.; Islámský inzertní web. *Adresář modliteben*. [on line]. Islámský inzertní web, posl. aktualizace 9. 6. 2006 [cit. 2006-15-05]. Dostupné na WWW: <<http://www.infomuslim.euweb.cz/adresar.htm>>.

⁹⁵ Tamtéž.

⁹⁶ Tamtéž.

⁹⁷ Jsou zde místnosti dvě společně s muslimskou byla otevřena i druhá pro křesťany.

páteční kázání.⁹⁸ Na počátku roku 2005 začala islámská nadace vyvíjet snahu o oteření modlitebny na Ruzyňském letišti pro potřeby cestujících.⁹⁹ Jednala o tom Ekumenická rada církví, Ústředí muslimských obcí a Federace žid. obcí na jedné straně se Správou letišť. Zájem byl oboustranný. Zatím se k závěru nedošlo.¹⁰⁰

spravuje i Vlastní modlitebnu

3.2.2. Brno

Peripetie s výstavbou mešity jsou probrány v oddíle o *Islámské nadaci v Brně*. Následující prostor je proto využit na strukturu stavby a její funkci.

Brněnská mešita sídlící v ulici Vídeňská č. 38a je malá jednopodlažní budova se dvěma vchody (pro muže a pro ženy). Zastavěná plocha má 252 m². Hlavní částí je mužská modlitebna vybavená dle muslimských zvyklostí. V dalších prostorách se nachází kancelář *Islámské nadace v Brně*, oddělené sociální zařízení a umývárny pro ženy a muže, menší společenská místnost s televizí, knihovna, menší sklad. Součástí je dokonce sociální zařízení pro invalidy. Kapacita shromažďovacího prostoru je plánována pro 60 osob. V mešitě se ovšem schází k pátečnímu kázání a modlitbě až 100 věřících.¹⁰¹

Mešita je otevřena denně od 12 do 21 hodin a to i pro širokou veřejnost. Aktivita jsou podobné jako v Praze. Kromě bohoslužeb se zde slaví svátky a také postní měsíc Ramadán, v jehož průběhu se konají společné večere. Konají se zde i výstavy, dny otevřených dveří apod.¹⁰²

3.2.3. Teplice

Jako vyhlášené lázeňské město nemají Teplice nouzi o zahraniční pacienty. Jelikož je mezi návštěvníky nezanedbatelná skupina arabských hostů objevili v historii ČR dva pokusy o postavení mešity v tomto městě.

⁹⁸ Viz. Zpráva o činnosti Ústředí a organizací. *Hlas*, 2002, roč. 20, č. 5-8, str. 7.

⁹⁹ Viz. Zpráva o činnosti Ústředí a organizací. *Hlas*, 2005, roč. 23, č. 6-9, str. 12.

¹⁰⁰ Viz. SÁŇKA, V. Re: Dodatky k bakalářské práci o islámu v ČR [elektronická pošta]. Message to: Martin Bartušek, 4. 7. 2006 [cit. 7. 7. 2006]. Osobní komunikace.

¹⁰¹ Odhad z návštěvy páteční modlitby ze dne 16. 6. 2006.

¹⁰² Viz. VAVERKA, J. *Moderní sakrální stavby církví a náboženských společností na území Čech, Moravy a Slezska*. Brno: JOTA, 2004. str. 240.; Smažilová, M. Mešita.: *Islámská architektura v České republice. Sacra*, str. 12-14.

Prvním pokusem byla iniciativa bohatého obchodníka ze Spojených arabských emirátů (SAE) Juma Ubaib Abu Alshwareba. Proti tomuto záměru se postavilo pět místních křesťanských komunit¹⁰³ v Otevřeném dopise panu starostu města Teplice. Dopis obsahoval dva argumenty proti stavbě: náboženský a kulturní. Náboženský varuje před vlivem islámu jakožto ortodoxního, tvrdého a agresivního náboženství. Z hlediska kulturního je stavba mešity spíše ztrátou než ziskem pro zemi s křesťanskou tradicí. Ke kampani proti zbudování se připojil velice aktivně také Teplický kurýr.¹⁰⁴ I když starosta Jaroslav Kubera projektu vyjádřil podporu, byl projekt zamítnut teplickým zastupitelstvem 14. 2. 1996.

Druhou snahou bylo vybudování Orientálního kulturního centra s mešitou, hotelem a dalším zařízením. Zástupcem investora ze SAE byl děčínský podnikatel ing. Sleiman Kantar původem ze Sýrie. Proti mešitě se postavili občané peticí otištěnou v *Teplickém kurýru*, jenž stavbu nepodporoval. Pod tlakem občanů podporovaných zmíněným periodikem dne 25. června 2004 se na veřejném zasedání vyjádřila zamítavě většina zastupitelů. Investor na začátku srpna 2004 od záměru definitivně odstoupil.¹⁰⁵

I přes tyto dva případy fungují v Teplicích dvě modlitebny. Jedna se nachází v Tereziných lázních v Lázeňské ulici. Je určena pouze pro lázeňské hosty. Pořádají se zde páteční kázání a denní modlitby. Druhá modlitebna je ve správě *Islámského centra v Teplicích*, které je pobočkou *Islámského centra v Praze*. Je situována v domě v Kolárově ulici ve třetím patře.¹⁰⁶ Otevřeno je denně od 12 do 21 hodin. Centrum pořádá páteční kázání (arabsky + česky), lekce, přednášky.¹⁰⁷

3.2.4. Ostatní města

Další modlitebny se nacházejí v univerzitních městech Plzni, Hradci Králové, Olomouci. Slouží pouze studentům k denním modlitbám a pátečním kázáním. Mimo to

¹⁰³ Církev bratrská, Církev římskokatolická, Křesťanské společenství, Církev československá husitská a Církev českokobratrská evangelická.

¹⁰⁴ Z rozhovoru s Vladimírem Sánkou – ředitelem Islámské nadace v Praze, Praha, 29. 4. 2006.

¹⁰⁵ Viz. VOJTÍŠEK, Z. Český boj o mešity. *Dingir*, 2006, roč. 9, č. 1, str. 19-21.

¹⁰⁶ Nejdříve bylo centrum otevřeno v Nákladní ulici, kde si nadace pronajala budovu o ploše 2500 m². Viz. Zpráva o činnosti Ústředí a organizací. *Hlas*, 2004, roč. 22, č. 11-12, str. 12.

¹⁰⁷ Viz. Tamtéž.; Zpráva o činnosti Ústředí a organizací. *Hlas*, 2005, roč. 23, č. 6-9, str. 12.; Islámský inzertní web. *Adresář modliteben*. [on line]. Islámský inzertní web, posl. aktualizace 9. 6. 2006 [cit. 2006-15-05]. Dostupné na WWW: <<http://www.infomuslim.euweb.cz/adresar.htm>>.

se v Lázních Darkov (okres Karviná) nachází modlitebna pro potřeby lázeňských hostů.¹⁰⁸

3.3. Praktické informace pro muslimy týkající se života v ČR

Cílem tohoto oddílu bylo předložit několik nejzákladnějších problémů, se kterými se musí potýkat muslim žijící na našem území. Rady jak postupovat v situacích kdy se střetává víra v Proroka a jeho učení se zákony ČR, které vychází z odlišné náboženské tradice poskytují muslimům v textu zmíněné organizace. Dělají to pomocí svých webových stránek, kontaktních center nebo jimi vydávaných periodik.

Svatba

Možnost svatebního obřadu nabízí jak pražská tak brněnská nadace a to v prostorách brněnské a pražské mešity. Podmínkou pro tradiční obřad je oddací list z magistrátu některého města. Jedná se tak vlastně o svatby dvě úřední a tradiční.¹⁰⁹

Zápis jména dítěte do matriky

Jméno dítěte je v České republice potřeba zapsat do matriky v knize narození, pak může být vydán rodný list a jméno může být užíváno v dalších dokladech. Zabývá se tím zákon č. 301/2000 Sb. o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů.

Zapsáno může být jedno jméno nebo dvě, která ale nesmí být stejná. Není přípustné, aby osobě mužského pohlaví bylo dáno jméno ženské a naopak a aby bylo dáno dítěti jméno neosobní (označení věcí, dnů apod.), anebo jméno, které má žijící sourozenec. Zápis jmen zkomolených, zdobněných nebo domáckých nelze připustit. Naše zákonné směrnice nevyklučují zápis jména cizího. Zapisuje se v podobě co nejvíce vystihující výslovnostní podobu. U jmen s dlouhými samohláskami (Fátima) lze připustit aby byla zapsána v krátké podobě (Fatima). Zákonné směrnice nevyklučují ani přímý zápis cizojazyčné podoby jména (anglické, francouzské,), např.: Džamíla = Jameela. Podrobné informace o možnosti zápisu cizího jména lze získat na každé matrice, kde lze také zjistit, zda jde vybrané jméno zapsat přímo nebo je nutno je ověřit.

¹⁰⁸ Viz. Zpráva o činnosti Ústředí a organizací. *Hlas*, 2005, roč. 23, č. 1-5, str. 11.

¹⁰⁹ Viz. rozhovor s Muneebem Hassanem předsedou Islámské nadace v Brně, Brno, 16. 6. 2006.

Matriky se řídí knihou paní Miloslavy Knappové "Jak se bude vaše dítě jmenovat?", ve které se v zadní části nachází seznam cizojazyčných jmen, které lze zapsat do matriky bez ověření. Pokud se jméno v knize nenachází, je nutné napsat paní Knappové, která vybrané jméno ověří.

Další možností je nechat jméno ověřit na velvyslanectví jednoho z rodičů, které vystaví potvrzení pro matriku, že dané jméno skutečně existuje a používá se (je dobré, aby zároveň uvedli, zda se jedná o jméno mužské nebo ženské). Obdobná pravidla platí i při žádosti o změnu jména v případě konverze.¹¹⁰

Stravování

V rámci svých práv zažádalo UMO na Ministerstvu zemědělství ČR o výjimku ze zákona, aby mohla provádět tzv. halal. Jedná se o specifickou úpravu pokrmů (velmi podobnou židovskému košer), spočívající hlavně ve způsobu porážky zvířat. Zvíře musí být poraženo muslimem, židem nebo křesťanem. Samotná porážka se provádí prořiznutím hrdla a následným vykrvácením. Zvláště důležité je, aby zvíře nebylo před zabitím omráčeno např. elektrickým proudem (z rozhovoru se zástupci VSMS v ČR).¹¹¹ UMO tuto výjimku vyřídilo pro firmu "Halalko", která sama provádí halal porážky na konkrétních jatkách se souhlasem Ministerstva zemědělství Prodejny má v Bořivojově ulici v Praze 3, Sokolovské ulici (u metra Palmovka) v Praze 8 i v areálu Islámského centra v Praze v Blatské ulici v Praze 9. Druhou firmou je "Farah" a ta má obchod v Myslíkově ulici v Praze 2.¹¹² O pravidlech stravování je pojednáno např. v časopise *Hlas*.¹¹³

Pohřeb

V případě úmrtí se muslimové mohou obrátit na Islámskou nadaci v Praze nebo Brně. Ta zajistí rituální omytí těla, které se provádí většinou v nemocnici. Když nejsou splněny podmínky pro omývání, provede se tajammum (alternativní způsob omývání – pozn. aut.). Náklady nesou pozůstalí. Pohřbívá se v rakvi. K účelu islámských pohřbů zakoupilo Ústředí MNO v první polovině devadesátých let minulého století na

¹¹⁰ Viz. Islámský inzertní web. *Úřady a obřady*. [on line]. Islámský inzertní web, posl. aktualizace 9. 6. 2006 [cit. 2006-15-05]. Dostupné na WWW: <<http://www.infomuslim.euweb.cz/doklady.htm>>.

¹¹¹ Z rozhovoru se zástupci *Všeobecného svazu muslimských studentů* v Brně dne 16. 6. 2006. Konkrétní jména lze dohledat na internetových stránkách organizace uvedených v seznamu pramenů.

¹¹² SÁŇKA, V. Re: Dodatky k bakalářské práci o islámu v ČR [elektronická pošta]. Message to: Martin Bartušek, 4. 7. 2006 [cit. 7. 7. 2006]. Osobní komunikace.

¹¹³ Viz. *Etika při jídle a pití*. *Hlas*, 2002, roč. 20, č. 11-12, str. 3-4.

třebíčském hřbitově pozemek. V roce 2004 si pak Islámská nadace v Praze pronajala 100 hrobových míst na Olšanském hřbitově. První pohřeb se konal 11. 8. 2004.¹¹⁴

¹¹⁴ Viz Islámský inzertní web. *Úřady a obřady*. [on line]. Islámský inzertní web, posl. aktualizace 9. 6. 2006 [cit. 2006-15-05]. Dostupné na WWW: <<http://www.infomuslim.euweb.cz/doklady.htm>>; Zpráva o činnosti Ústředí a organizací. *Hlas*, 2004, roč. 22, č. 7-10, str. 12.

ZÁVĚR

Problém islámu je dnes jedním z nejpálčivějších a nejdiskutovanějších témat současného světa. Islám jako takový patří do skupiny tří nejvýznamnějších monoteistických náboženství. Při bližším pohledu lze odhalit, že se zbylými dvěma (křesťanství, judaismus) má společného víc než si většina lidí uvědomuje nebo chce uvědomit. Přesto je zde mnoho kulturních rozdílů, které všechna tři činí nejen jedinečnými, ale vytváří mezi nimi i třetí plochy, které v historii vedly a bohužel i dnes vedou ke svárům. Ať si to připustíme či ne islám je součástí dějin evropského kontinentu. Spekulace jaký byl jeho vliv, jestli významný nebo marginální na tom nic nezmění. Otázka zda je lepší přístup konzervativní tedy segregace nebo naopak liberální, čímž míním poskytnutí veškerých práv a svobod jeho vyznavačům jakých užíváme my „nevěřící“, nebyla do současnosti uspokojivě vyřešena.¹¹⁵ Zkušenosti z jiných zemí Evropy jsou natolik rozdílné, že nelze odpovědět jednoznačně.

V České republice oproti zbytku našeho kontinentu jsou tyto zkušenosti s integrací zanedbatelné. Taktéž povědomí o islámu u nás není valné (viz. anketa v časopisu *Sacra* mezi brněnským obyvatelstvem).¹¹⁶

Práci jsem rozdělil do tří velkých kapitol. V první jsem nastínil situaci od počátečních kusých zpráv o islámu po přelomový rok 1989. Seznamuji s nejstaršími prameny a dostávám se až k prvním pokusům o organizování muslimů u nás. V druhé části jsem informoval o jednotlivých organizacích řazených podle důležitosti nebo podle období jejich působení po roce 1989. Organizace jsou řazeny dle jejich významu. Třetí část pojednává o vydavatelských činnostech, modlitebnách a praktických problémech muslimů žijících v České republice. Literatura, která je zde představena je zahrnuje překlady Koránu do češtiny a výběr tiskopisů vydaných za podpory vůdčích organizací. Modlitební střediska jsou vyjmenována podle důležitosti jednotlivých měst pro komunitu. Konec je věnován záležitostem jako je např. pohřeb či svatba.

Má práce neměla ambice podat vyčerpávající výčet informací, který by vedl k jasnému stanovisku, ale měla nastínit jaká situace kolem islámu u nás byla v minulosti

¹¹⁵ Snažil jsem se uvést dva úplně opačné pohledy pro lepší představu. Oba se však v ryzí formě nevyskytují.

¹¹⁶ Viz. Anketa: Islám v brněnských ulicích. *Sacra aneb Rukověť' religionisty*, 2004, roč. 2, č. 02, str. 60-62.

a jaká je dnes. Doufám, že pozvedne zájem čtenáře o další studium nejen situace u nás, ale i o islám jako takový.

Seznam pramenů:

Al Qur'án. Vimperk: Stráž, 1975.

BEČKA, J. MENDEL, M.: *Islám a české země*. Olomouc: Votobia, 1998. ISBN 80-7198-034-8.

BUDOVEC z Budova, V.: *Antialkorán*, Praha: Odeon, 1989. ISBN 80-207-0174-5. (s předmluvou Noemi Rejchrtové).

DUPONT, A.-L., BALAVOINE, G.: *Atlas de l'Islam dans le monde : Lieux, pratiques et idéologie*. Paris: Autrement, 2005. (ISBN : 2-7467-0594.X)

Korán. Přel. I. Hrbek, 6. vyd. Praha: Odeon, 1991. ISBN 80-207-0444-2.

Korán. Přel. A. R. Nykl, Praha: L. Mazáč, 1934.

KROPÁČEK, L.: *Duchovní cesty islámu*. 2. doplň. vyd. Jihlava: Vyšehrad, 2003. ISBN 80-7021-613-1.

týž: *Islámský fundamentalismus*. Praha: Vyšehrad, 1996. ISBN 80-7021-168-7.

MACEK, J.: *Jagelonský věk v českých zemích (1471 – 1526)*. [Díl] 3-4. Praha: Academia, 2002. ISBN 80-200-0976-0.

PAVLINCOVÁ, H., BŘETISLAV, H.: *Judaismus, křesťanství, islám*. Olomouc: Olomouc, 2003. ISBN 80-7182-165-9.

VAVERKA, J.: *Moderní sakrální stavby církví a náboženských společností na území Čech, Moravy a Slezska*. Brno: JOTA, 2004. ISBN 80-7217-297-2.

Život a pochvala svatého Cyrila učitele slovanského národa. Přel. J. Vašica, Brno: Pokorný a spol., 1927.

Odborné články:

Anketa: Islám v brněnských ulicích. *Sacra aneb Rukověť religionisty*, 2004, roč. 2, č. 02, str. 60-62.

MRÁZEK, M. Muslimská unie. *Dingir*, 2006, roč. 8, č. 1, str. 23.

LHOŤAN, L. Česká muslimská komunita. *Dingir*, 2006, roč. 8, č. 1, str. 22.

VOJTÍŠEK, Z. Český boj o mešity. *Dingir*, 2006, roč. 9, č. 1, str. 19-21.

HESOVÁ, Z.: Turecko v Evropě, Turci v Německu. *Dějiny a současnost*, 2005, roč. 27, č. 10, s. 30-33.

SMAŽILOVÁ, M. Mešita.: Islámská architektura v České republice. *Sacra aneb Rukověť religionisty*, 2004, roč. 2, č. 01, str. 5-21.

NOSKOVÁ, M. Islám v České republice po roce 1989. *Sacra aneb Rukověť religionisty*, 2003, roč. 1, č. 00, str. 14-21.

Československo a Islam. *Hlas*, 2004, roč. 22, č. 1-6, s. 11.
Etika při jídle a pití. *Hlas*, 2002, roč. 20, č. 11-12, str. 3-4.
Mešity a modlitebny v ČR. *Hlas*, 2005, roč. 23, č. 1-5, str. 11.
„Pozvánka na setkání SDÍLENÍ“. *Hlas*, 1998, roč. 16, č. 1-3, str. 8.
Ústředí muslimských obcí registrováno státem. *Hlas*, 2004, roč. 22, č. 7-10, str. 1-2.
Valná hromada Islámské nadace v Praze. *Hlas*, 2004, roč. 22, č. 11-12, s. 10.
Zpráva o činnosti Ústředí muslimských náboženských obcí v ČSFR. *Hlas*, 1991, roč. 10, č. 6-12, str. 4.
Zpráva o činnosti Ústředí a organizací. *Hlas*, 2001, roč. 19, č.3-7, str. 8.
Zpráva o činnosti Ústředí a organizací. *Hlas*, 2002, roč. 20, č. 5-8, str. 7.
Zpráva o činnosti Ústředí a organizací. *Hlas*, 2003, roč. 21, č. 7-10, str. 8.
Zpráva o činnosti Ústředí a organizací. *Hlas*, 2004, roč. 22, č. 7-10, str. 12.
Zpráva o činnosti Ústředí a organizací. *Hlas*, 2004, roč. 22, č. 11-12, str. 12.
Zpráva o činnosti Ústředí a organizací. *Hlas*, 2005, roč. 23, č. 1-5, str. 11.
Zpráva o činnosti Ústředí a organizací. *Hlas*, 2005, roč. 23, č. 6-9, str. 12.

Nepublikované texty:

NOSKOVÁ, M. *Islám v České republice*. Brno, 2001. Bakalářská práce. Masarykova univerzita v Brně. Filosofická fakulta. Katedra ?. Vedoucí práce M. Mendel.

SÁŇKA, V. *Islám v České republice*, text přednášky, přednášeno 30. 11. 2005 na TF JU.

Elektronické dokumenty:

Ministerstvo kultury ČR. Zákon č. 3/2002 Sb., o církvích a náboženských společnostech č. 3/2002 Sb. [on line]. Praha: Ministerstvo kultury ČR. nedatováno [cit. 2006-07-07]. Dostupné na WWW: <<http://www.mkcr.cz/scripts/detail.php?id=377>>.

Muslimská unie. [on line]. Praha: Muslimská unie, Posl. úpravy 12. 5. 2006 [cit. 2006-05-15]. Dostupné na WWW: <www.muslim-inform.cz>.

Muslimská unie. [on line]. Praha: Muslimské listy, Posl. úpravy 12. 5. 2006 [cit. 2006-05-15]. Dostupné na WWW: <www.muslimskelisty.cz>.

Muslimská unie. *Súra: 1 - Otevíratelka Knihy* (překlad Hrbek). [on line]. Muslimská unie, nedatováno [cit. 2006-15-05]. Dostupné na WWW: <<http://www.muslim-inform.cz/koran.php?akce=ViewSura&sura=1&preklad=3&cast=1>>.

Muslimská unie. *Súra: 1 - Úvodní* (překlad Nykl). [on line]. Muslimská unie, nedatováno [cit. 2006-15-05]. Dostupné na WWW: <<http://www.muslim-inform.cz/koran.php?akce=ViewSura&sura=1&preklad=2&cast=1>>.

Muslimská unie. *Súra 1-Počátek* (překlad Veselý). [on line]. Muslimská unie, nedatováno [cit. 2006-15-05]. Dostupné na WWW: <<http://www.muslim-inform.cz/koran.php?akce=ViewSura&sura=1&preklad=1&cast=1>>.

Islámský inzertní web. *Knihy s tematikou islám*. [on line]. Islámský inzertní web, posl. aktualizace 9. 6. 2006 [cit. 2006-15-05]. Dostupné na WWW: <<http://www.infomuslim.euweb.cz/knihy.htm>>.

Islámský inzertní web. *Adresář modliteben*. [on line]. Islámský inzertní web, posl. aktualizace 9. 6. 2006 [cit. 2006-15-05]. Dostupné na WWW: <<http://www.infomuslim.euweb.cz/adresar.htm>>.

Islámský inzertní web. *Úřady a obřady*. [on line]. Islámský inzertní web, posl. aktualizace 9. 6. 2006 [cit. 2006-15-05]. Dostupné na WWW: <<http://www.infomuslim.euweb.cz/doklady.htm>>.

Islámská nadace v Praze. *Cíle a činnosti islámské nadace v Praze*. [on line]. Praha: Islámská nadace v Praze, nedatováno [cit. 2006-15-05]. Dostupné na WWW: <<http://www.praha.muslim.cz/about.html>>.

Islámská nadace v Brně. *Brněnská mešita*. [on line]. Brno: Islámská nadace v Brně, nedatováno [cit. 2006-15-05]. Dostupné na WWW: <<http://www.brno.muslim.cz>>.

Svaz muslimských sester. *O komunitě*. [on line]. Svaz muslimských sester, [cit. 2006-15-05]. Dostupné na WWW <http://groups.msn.com/ISLAMICCOMMUNITYOFCZECHSISTERS/otzkyaodpovedikekomunite.msnw> >.

Všeobecný svaz muslimských studentů v ČR [on line]. Praha: Všeobecný svaz muslimských studentů v ČR, nedatováno [cit. 2006-20-5]. Dostupné na WWW: <<http://www.svazmuslim.cz> >.

Osobní rozhovory:

RNDr. Vladimír Sánka – ředitel Islámské nadace v Praze, Praha, 29. 4. 2006

Ing. Muneeb Hassan – předseda Islámské nadace v Brně, Brno, 16. 6. 2006.

Zástupci Všeobecného svazu muslimských studentů, Brno, 16. 6. 2006.

Elektronické rozhovory:

SÁŇKA, V. Re: Bakalářská práce o islámu v ČR [elektronická pošta]. Message to: Martin Bartušek, 6. 6. 2006 [cit. 10.6.2006]. Osobní komunikace.

SÁŇKA, V. Re: Dodatky k bakalářské práci o islámu v ČR [elektronická pošta]. Message to: Martin Bartušek, 4. 7. 2006 [cit. 7. 7. 2006]. Osobní komunikace.

SÁŇKA, V. Re: Islám v ČR [elektronická pošta]. Message to: Martin Bartušek, 6. 6. 2006 [cit. 10.6.2006]. Osobní komunikace.

SÁŇKA, V. Re: Fotky Islámského centra v Praze [elektronická pošta]. Message to: Martin Bartušek, 14. 6. 2006 [cit. 7.7.2006]. Osobní komunikace.

Seznam příloh:

Příloha I. – Vybrané pasáže zákona o církvích a náboženských společnostech
č. 3/2002 Sb.¹¹⁷

Příloha II. – Srovnání překladů Súry 1 – Počátek (Mecká, 7 ája) od Veselého, Nykla a
Hrbka.

Příloha III. - *Al Qur'án*. Vimperk: Stráž, 1975.

Příloha IV. – Pražská mešita na adrese Blatská 1491, Praha 9-Kyje.

Příloha V. – Brněnská mešita na adrese Vídeňská č. 38a.

¹¹⁷ Samotný zákon má rozsah 25 stran, tudíž jsem vybral dle mého názoru podstatné pasáže.

Přílohy:

Příloha I. - Vybrané pasáže zákona o církvích a náboženských společnostech

č. 3/2002 Sb.¹¹⁸

.....

§ 5

Podmínky vzniku a působení církví a náboženských společností

Vznikat a vyvíjet činnost nemůže církev a náboženská společnost, jejíž činnost je v rozporu s právními předpisy a jejíž učení nebo činnost ohrožuje práva, svobody a rovnoprávnost osob a jejich sdružení včetně jiných církví a náboženských společností, ohrožuje demokratické základy státu, jeho suverenitu, nezávislost a územní celistvost, a

- a) je v rozporu s ochranou veřejné mravnosti, veřejného pořádku, veřejného zdraví, principy lidskosti a snášenlivosti a bezpečnosti osob,
- b) popírá nebo omezuje osobní, politická nebo jiná práva fyzických osob pro jejich národnost, pohlaví, rasu, původ, politické nebo jiné smýšlení, náboženské vyznání nebo sociální postavení, rozněcuje nenávist a nesnášenlivost z těchto důvodů, podporuje násilí nebo porušování právních předpisů,
- c) omezuje osobní svobodu osob zejména tím, že využívá psychický a fyzický nátlak k vytvoření závislosti, která vede k fyzickému, psychickému a ekonomickému poškozování těchto osob a jejich rodinných příslušníků, k poškozování jejich sociálních vazeb včetně omezování psychického vývoje nezletilých a omezování jejich práva na vzdělání,¹¹⁹⁾ zabráňuje nezletilým přijmout zdravotní péči odpovídající zdravotním potřebám, nebo
- d) je utajována vcelku nebo v některých částech, stejně jako organizační struktura církve a náboženské společnosti a vazby na zahraniční složky, je-li částí církve nebo náboženské společnosti působící mimo území České republiky.

.....

§ 7

Zvláštní práva registrovaných církví a náboženských společností

(1) Registrovaná církev a náboženská společnost může za podmínek stanovených tímto zákonem k plnění svého poslání získat oprávnění k výkonu těchto zvláštních práv:

- a) vyučovat náboženství na státních školách podle zvláštního právního předpisu,⁴⁾

¹¹⁸ Ministerstvo kultury ČR. Zákon č. 3/2002 Sb., o církvích a náboženských společnostech č. 3/2002 Sb. [on line]. Praha: Ministerstvo kultury ČR. nedatováno [cit. 2006-07-07]. Dostupné na WWW: <<http://www.mkcr.cz/scripts/detail.php?id=377>>.

¹¹⁹⁾ Zákon č. 29/1984 Sb., o soustavě základních škol, středních škol a vyšších odborných škol (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

- b) pověřit osoby vykonávající duchovenskou činnost k výkonu duchovenské služby v ozbrojených silách České republiky, v místech, kde se vykonává vazba, trest odnětí svobody, ochranné léčení a ochranná výchova,
- c) být financována podle zvláštního právního předpisu o finančním zabezpečení církví a náboženských společností,¹²⁰⁾
- d) konat obřady, při nichž jsou uzavírány církevní sňatky podle zvláštního právního předpisu,¹²¹⁾
- e) zřizovat církevní školy podle zvláštního právního předpisu,⁴⁾
- f) zachovávat povinnost mlčenlivosti duchovními v souvislosti s výkonem zpovědního tajemství nebo s výkonem práva obdobného zpovědnímu tajemství, je-li tato povinnost tradiční součástí učení církve a náboženské společnosti nejméně 50 let; tím není dotčena povinnost překazít trestný čin uložená zvláštním zákonem.¹²²⁾

(2) Výkon zvláštních práv podle odstavce 1 písm. a) až e) upravují zvláštní právní předpisy.¹²³⁾

(3) Registrovaná církev a náboženská společnost s oprávněním k výkonu zvláštních práv každoročně zveřejňuje výroční zprávu o výkonu práv podle odstavce 1 písm. a) až e).

.....

§ 11

Návrh na přiznání oprávnění k výkonu zvláštních práv

(1) Návrh na přiznání oprávnění k výkonu zvláštních práv může podat registrovaná církev a náboženská společnost, která

- a) je registrována podle tohoto zákona nepřetržitě ke dni podání návrhu nejméně 10 let,
- b) zveřejňovala každoročně 10 let před podáním tohoto návrhu výroční zprávy o činnosti za kalendářní rok,
- c) plní řádně závazky vůči státu¹²⁴⁾ a třetím osobám.

(2) Návrh na přiznání oprávnění k výkonu zvláštních práv podává orgán registrované církve a náboženské společnosti podle § 10 odst. 3 písm. d).

¹²⁰⁾ Zákon č. 218/1949 Sb., o hospodářském zabezpečení církví a náboženských společností státem, ve znění pozdějších předpisů.

¹²¹⁾ Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů.

¹²²⁾ § 167 trestního zákona.

¹²³⁾ Například zákon č. 94/1963 Sb., zákon č. 29/1984 Sb., zákon č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění zákona č. 359/1999 Sb., zákon č. 220/1999 Sb., o průběhu základní nebo náhradní služby a vojenských cvičení a o některých právních poměrech vojáků v záloze, zákon č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, ve znění zákona č. 155/2000 Sb.

¹²⁴⁾ Například zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů.

(3) Návrh na přiznání zvláštních práv může být podán buď pro výkon všech zvláštních práv podle § 7 odst. 1 anebo pouze pro výkon zvláštních práv podle § 7 odst. 1 písm. a) až e).

(4) Návrh na přiznání oprávnění k výkonu zvláštních práv podle § 7 odst. 1 písm. a) až e) musí obsahovat

- a) v originále podpisy tolika zletilých občanů České republiky nebo cizinců s trvalým pobytem v České republice hlásících se k této církvi a náboženské společnosti, kolik činí nejméně 1 promile obyvatel České republiky podle posledního sčítání lidu,¹²⁵⁾ s uvedením jejich osobních údajů podle tohoto zákona a s uvedením totožného textu na každém podpisovém archu, který uvádí plný název církve a náboženské společnosti, která sbírá podpisy pro účel její registrace, a z něhož je patrné, že podpisový arch je podepisován pouze osobou hlásící se k této církvi a náboženské společnosti,¹¹⁾
- b) prohlášení, že její dosavadní činnost jako právnické osoby podle tohoto zákona neodporuje podmínkám stanoveným tímto zákonem a že vyhovuje podmínkám podle odstavce 1 písm. c),
- c) texty výročních zpráv podle odstavce 1 písm. b) a účetních závěrek¹²⁶⁾ za dobu 10 let předcházející podání tohoto návrhu.

(5) Návrh na přiznání oprávnění k výkonu všech zvláštních práv podle § 7 odst. 1 musí obsahovat náležitosti podle odstavce 4 a navíc dokument potvrzující, že povinnost mlčenlivosti duchovních v souvislosti s výkonem zpovědního tajemství nebo v souvislosti s výkonem práva obdobného zpovědnímu tajemství je tradiční součástí učení církve a náboženské společnosti nejméně 50 let.

¹²⁵⁾ Zákon č. 158/1999 Sb., o sčítání lidu, domů a bytů v roce 2001.

¹²⁶⁾ Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů.

Příloha II. – Srovnání překladů Súry 1 – Počátek (Mecká, 7 ája) od Veselého, Nykla a Hrbka.

Veselý (1912)¹²⁷

Súra: 1 – Počátek (Mecká, 7 ája)

1. Ve jménu Boha nejvýše milosrdného!
2. Sláva Bohu, Pánu světů,
3. milosrdnému, slitovnému,
4. Králi dne soudného.
5. Tebe pokládáme za Boha a od tebe žádáme pomoci.
6. Ved' nás cestou přímou,
7. cestou těch, kterým jsi byl milostiv, a ne těch na něž se hněváš a kteří bloudí.

A. R. Nykl (1938)¹²⁸

Súra: 1 – Úvodní (Mekkánská, 7 – ája)

1. Ve jménu Boha, Milosrdného, Slitovného.
2. Chvála Bohu, Pánu světů,
3. milosrdnému, slitovnému,
4. vládci dne soudného.
5. Tebe vzýváme a k tobě se utíkáme.
6. Ved' nás stezkou přímou,
7. stezkou oněch, které jsi zahrnul milostí svou: nikoliv těch, na které rozhněván jsi a těch, kteří bloudí.

I. Hrbek (1972)¹²⁹

Súra: 1 – Otevíratelka Knihy (Mekkánská, 7 – ája)

1. Ve jménu Boha milosrdného, slitovného
2. Chvála Bohu, Pánu lidstva veškerého,
3. Milosrdnému, Slitovnému,

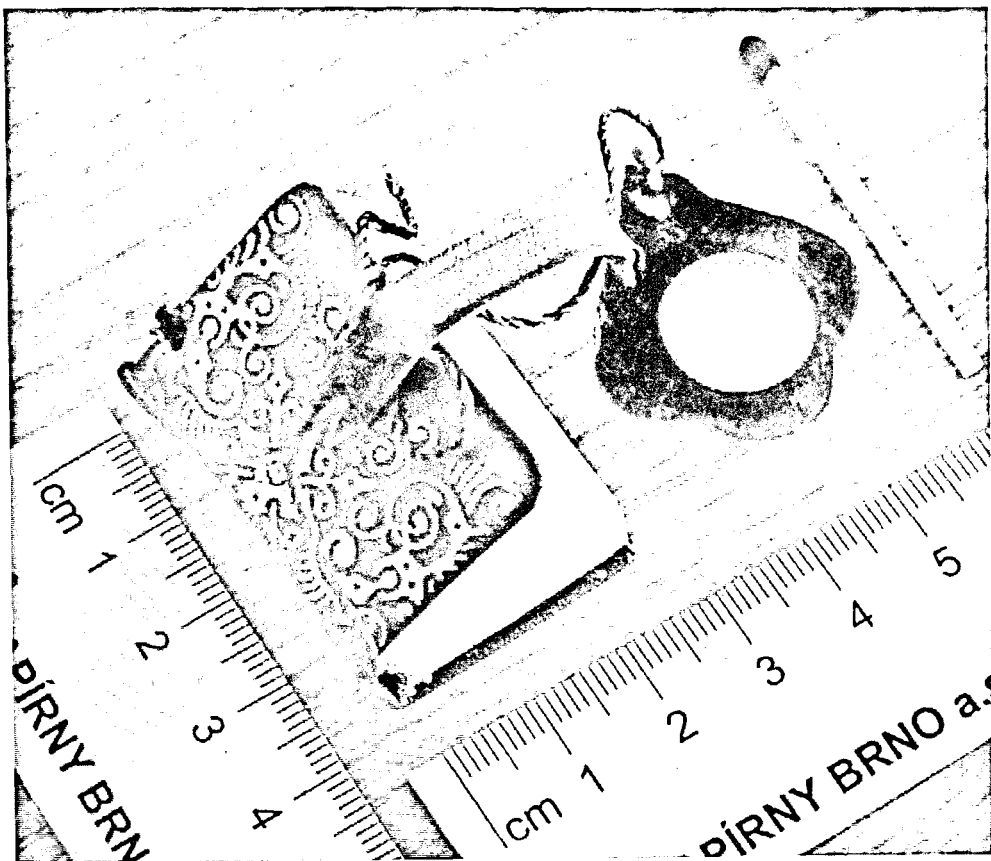
¹²⁷ Muslimská unie. *Súra 1-Počátek* (překlad Veselý). [on line]. Muslimská unie, nedatováno [cit. 2006-15-05]. Dostupné na WWW: <<http://www.muslim-inform.cz/koran.php?akce=ViewSura&sura=1&preklad=1&cast=1>>.

¹²⁸ Muslimská unie. *Súra: 1 - Úvodní* (překlad Nykl). [on line]. Muslimská unie, nedatováno [cit. 2006-15-05]. Dostupné na WWW: <<http://www.muslim-inform.cz/koran.php?akce=ViewSura&sura=1&preklad=2&cast=1>>.

¹²⁹ Muslimská unie. *Súra: 1 - Otevíratelka Knihy* (překlad Hrbek). [on line]. Muslimská unie, nedatováno [cit. 2006-15-05]. Dostupné na WWW: <<http://www.muslim-inform.cz/koran.php?akce=ViewSura&sura=1&preklad=3&cast=1>>.

4. vládci dne soudného
5. Tebe uctíváme a Tebe o pomoc žádáme,
6. ved' nás stezkou přímou,
7. stezkou těch, jež zahrnují milostí Svou, ne těch, na něž jsi rozhněván, ani těch, kdo v bludu jsou.

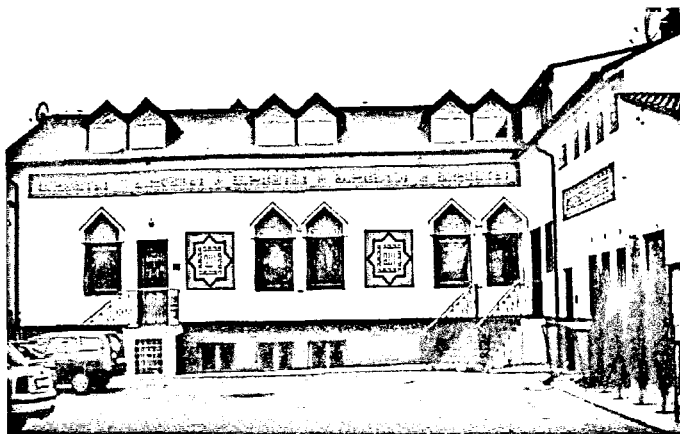
Hrbek připojuje k některým výrazům vysvětlení např. Arabské slovo *Rabb*, obvykle překládané jako „Pán“, má rovněž význam „pečující, posilující“ nebo „dovádějící k dokonalosti“. Bůh pečuje o všechny světy, které stvořil.

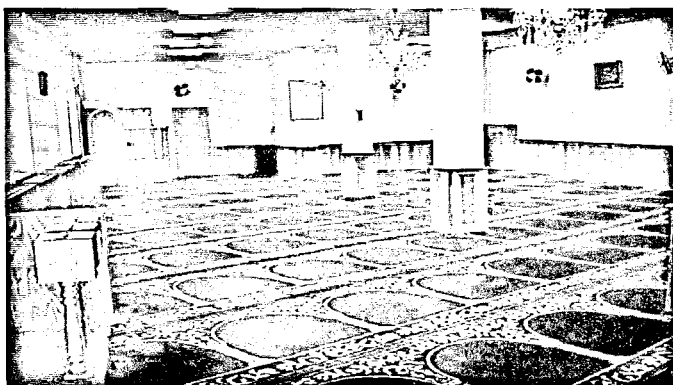
¹³⁰ foto: archiv autora

Příloha IV. – Pražská mešita na adrese Blatská 1491, Praha 9-Kyje.¹³¹

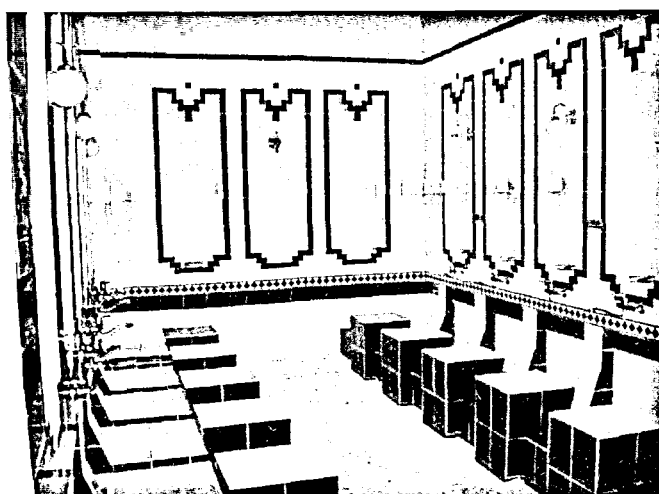
Celkový pohled zvenku na Islámské centrum v Praze.

Pohled do hlavního modlitebního sálu s typickým mihrábem (polokruhový výklenek ve stěně, který naznačuje směr k Mekce - pozn. autora) a minbarem (kazatelna napravo od mihrábu).

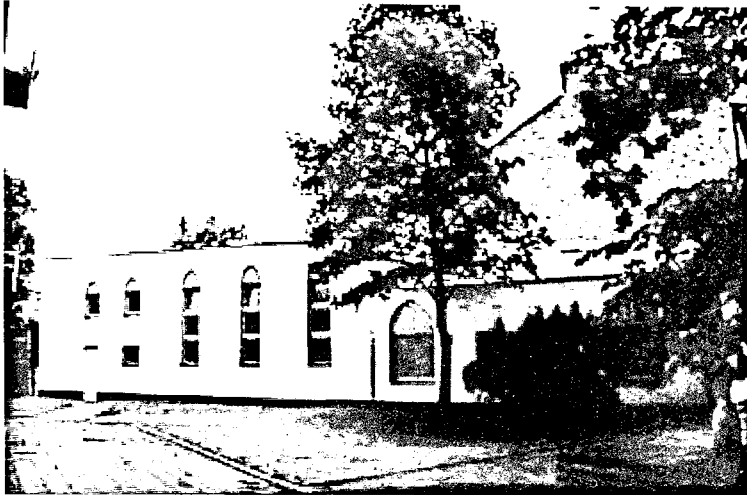
Umyvárný nebo-li prostor pro očistu.

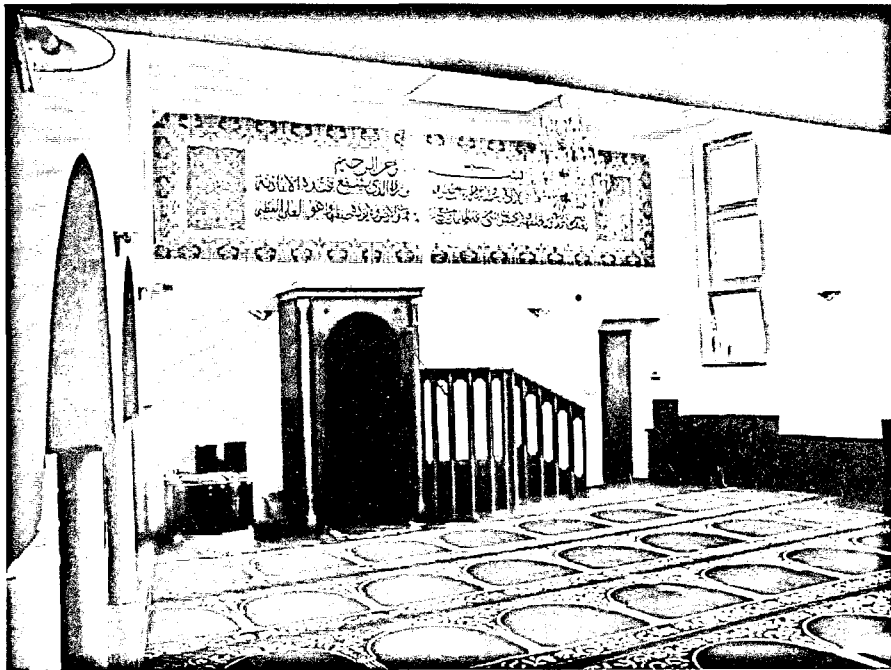
¹³¹ Viz. SÁŇKA, V. Re: Fotky Islámského centra v Praze [elektronická pošta]. Message to: Martin Bartušek, 14. 6. 2006 [cit. 7.7.2006]. Osobní komunikace.

Příloha V. – Brněnská mešita na adrese Vídeňská č. 38a.

Pohled zvenku.¹³²

Pohled do hlavního modlitebního sálu s typickým mihrábem a minbarem. Nad nimi kaligraficky vymalovaný verš Trůnu.¹³³

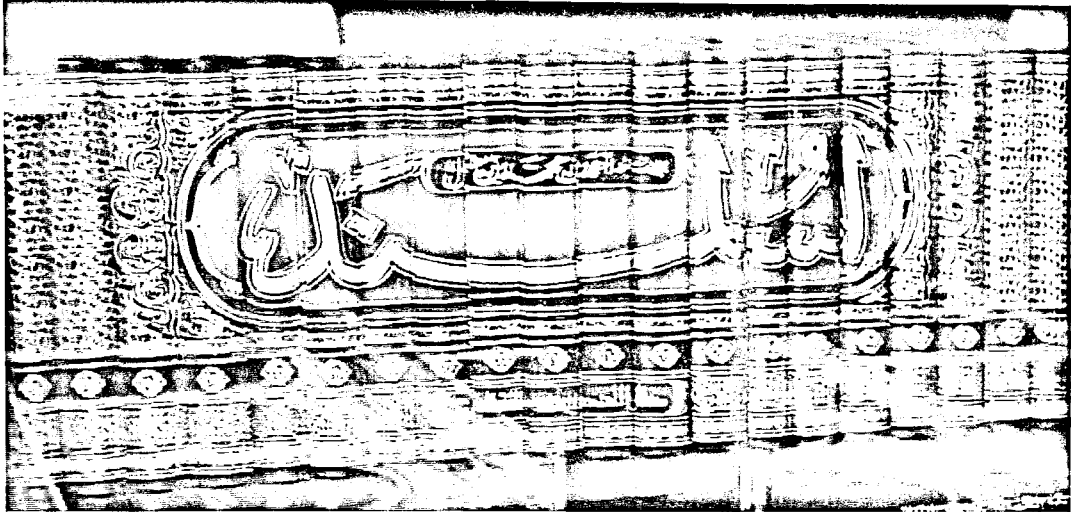

¹³² Viz. Islámská nadace v Brně. *Brněnská mešita*. [on line]. Brno: Islámská nadace v Brně, nedatováno [cit. 2006-15-05]. Dostupné na WWW: <<http://www.brno.muslim.cz>>.

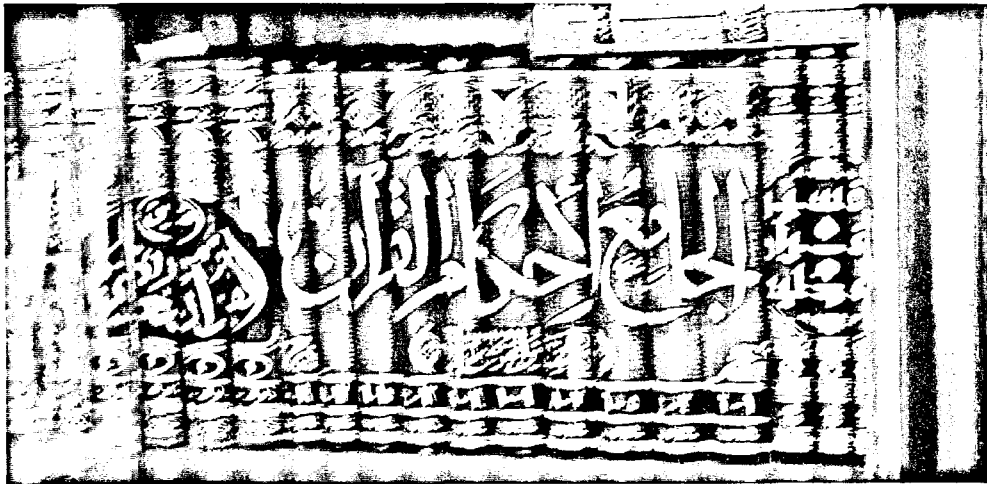
¹³³ foto: archiv autora

Knihy z knihovny v brněnské mešitě.¹³⁴

"Al Musnad". Kniha "hadíthů" (výroků proroka Muhammada), obsahuje asi 28 200 hadíthů. Autor: Imám Ahmad ibn Hanbal.

"Al Džámi' lil-Ahkám al-Qurán". Výklad ke Koránu (tzv. tafsír). Autor: imám Qurtubi.

¹³⁴ foto: archiv autora

Abstrakt

BARTUŠEK, M. *Islám v českých zemích*. České Budějovice 2006. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích . Teologická fakulta. Katedra filosofie a religionistiky. Vedoucí práce M. Klapetek.

Klíčové pojmy: islám, Česká republika, islámské organizace, hlavní představitelé, literatura (Korán), mešita, praktické informace pro život.

Práce pojednává o Islámu v České republice. Je rozdělena do tří hlavních částí. První část popisuje historii do roku 1989. Druhá část je zaměřena na situaci po roce 1989. Je soustředěna na muslimské organizace působící na našem území. Třetí část s názvem Kulturní aspekty islámu v ČR je rozdělena do tří významnějších podkapitol. Podkapitola jedna se zabývá překlady Koránu do češtiny. Jsou zde uvedeny také příklady knih týkajících se islámu, které vydaly místní muslimské organizace. Zbývající dvě podkapitoly jsou o modlitebnách na našem území a praktických problémech spojených se životem muslimů v ČR.

Summary

Key words: islam, Czech republic, islamic organizations, main representatives, literature (Koran), mosque, usefull informations for life.

My bachelor work deals with Islam in Czech republic. It is divided into three main parts. First part describes the history and development ending 1989. The second one mainly describes the situation since 1989 till present days. It predominantly concerns muslimic organizations that are active in our country at present. Third part which reads Cultural aspects of islam in Czech republic is further subdivided into three important subchapters. First of them deals with Koran translations to Czech. There are also books mentioned concerning islam which are published by local muslim organizations. The remaining two subchapters give account of various places of worship in our land and practical problems connected with lifes of Czech muslims.